Ніва

БЕЛАРУСКІ ТЫДНЁВІК

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 11 (837) ГОД XVII БЕЛАСТОК 12 САКАВІКА 1972 г. ЦАНА 60 гр.

ВОПЫТНЫ ПЕДАГОГ І ДЗЕЯЧ

Адным з кандыдатаў на пасла з 10 выбарчай акругі з'яўляецца Уладзіслава Ясельчук — настаўніца, намеснік кіраўніка пачатковай школы ў Саколцы. Знаюць і паважаюць педагога Ясельчук не толькі дзеці ўласнай школы, але настаўнікі павету, прадстаўнікі грамадскіх і палітычных устаноў.

Уладзіслава Ясельчук сустрэлася з Саколкай пасля заканчэння педагагічнага ліцэя ў Бельску. Іменна тады, у 1954 годзе, атрымала накіраванне на працу ў пачатковай школе № 2 у Саколцы. Потым прафсаюзная арганізацыя настаўнікаў паручае ёй функцыю штатнага сакратара павятовага праўлення ЗНП. На працягу сямі гадоў маладая настаўніца дапамагае настаўнікам, працуючым на вёсках і ў горадзе, здабываць вопыт. Але, каб лепш дапамагаць іншым, трэба самому вучыцца. І таму У. Ясельчук першапачаткова завочна заканчвае настаўніцкую студыю ў Варшаве, а потым, ужо як настаўніца пачатковай школы № 4 у Саколцы, яна атрымлівае дыплом і званне магістра педагогікі ў Вышэйшай педагагічнай школе ў Гданьску. Ад 1968 года даручаецца ёй функцыя намесніка кіраўніка пачатковай школы № 4 у Саколцы.

Пачатковая № 4 змяшчаецца ў новым будынку «за горадам», як тут некаторыя гавораць, хаця фактычна тут паўстае новы прыгажэйшы квартал горада. У. Ясельчук застаем у канцылярыі — размяркоўвае план урокаў. Перапынак. З урока прыходзіць кіраўнік школы. Пачынаем супольную размову. Аднак кіраўнік вымушаны быў выйсці, каб правесці ўрок за непрысутнага настаўніка. Сёння ў сакольскай «чацвёрцы» не прысутнічае сем настаўнікаў.

— Гэта праблема? — пытаю намесніка кіраўніка.

— Праблема настолькі, што настаўнікі часта непатрэбна трацяць час на розных канферэнцыях, нарадах, якія шчыра кажучы, ні ў чым не дапамагаюць настаўніку. А з другога боку, заўсёды будзе выступаць недахоп настаўнікаў у

(Працяг на стар. 4)

ПЕРАДАВЫ РАБОЧЫ І АРГАНІЗАТАР

Бельшчына будуецца...

Даволі хоць бы мімаходам глянуць на любую вёску ці мястэчка ў Бельскім павеце, і вы без затрымкі на кожнай вуліцы налічыце восем, дзесяць, а то і болей новых мураваных дамоў. Цёплым сонечным колерам сваіх цагляных сцен наў яны прыцягваюць ваш зрок.

У кожным гэтым новым доме укладзены цагліны рабочых двух прадпрыемстваў з Орлі Бельскага павету — цагельні і кафлярні. Яны — фундамент быту гэтага мястэчка, яны — і цэнтр увагі арлянцаў. Падзел на два прадпрыемствы тут зусім умоўны, бо яднае іх і від прадукцыі — цэгла і кафля — і аднолькавыя праблемы, што датычаць павышэння якасці вырабаў і павелічэння колькасці вытворчасці, і супольная падставовая партыйная арганізацыя, якую складаюць дваццаць восем камуністаў, і асоба Яна Войны — сакратара гэтай арганізацыі. Гэты прыстойны, удумлівы і энергічны чалавек з'яўляецца душой абодвух рабочых калектываў.

З Янам Войнам пазнаёміўся я ў часе яго працы. Ён падаў мне сваю моцную цвёрдую руку і зараз жа паклаў яе на рычагі машыны. Доўгая чародка ваганетак пад'язджала пад коўш экскаватара-капаркі. Здавалася б, што можа быць прасцейшага ад працы экскаватаршчыка: пачарпнуў каўшом гліны з кар'еру — ды ў ваганетку. Але Ян Война робіць гэта ўважліва, пільна сочачы, каб сыравіну пачарпнуць чыстую, перанесці яе ў ваганетку асцярожна, не рассыпаючы па рэйках, каб ваганеткі былі ў меру напоўнены і каб экскаватар працаваў спраўна, без замінкі, як гадзіннік.

Па-гаспадарску да сваіх прадпрыемстваў адносіцца ўвесь рабочы калектыў цагельні і кафлярні. Але гэтая ўласцівасць у Я. Войны проста ў натуры. Возьмем хаця б адзін такі прыклад. У мінулым годзе ў кафлярні дырэкцыя трэсту хацела ліквідаваць адзін цэх. Без працы засталося б пятнаццаць чалавек. Трагічнасць сітуацыі гэтых людзей была не толькі ў тым, што ў Орлі знайсці працу вельмі цяжка, але і ў тым, што доўгія гады працы звязалі іх думкі і сэрца з гэтым прадпрыемствам. Партыйная арганізацыя даручыла свайму сакратару абараніць цэх. І ён усім сэрцам аддаўся гэтай справе. Ездзіў у Беласток да дырэкцыі трэста, прадстаўляў праблему ў павятовым камітэце партыі ў Бельску. І свайго дабіўся. Было прынята рашэнне ўтрымаць цэх, правесці ў ім капітальны рамонт на суму 100 тысяч злотых. «Хто да нас з хлебам, мы да таго ўдвая з сэрцам» — адклікнуліся члены партыйнай арганізацыі і прынялі грамадскія абавязацельствы пры рамонце. Да дадатковай працы сталі ўсе рабочыя: разабралі старую печ, вывезлі груз, адрамантавалі падлогі. Вартасць чыну склала 64.260 злотых. А калі ў новай печы шуганула полымя і ўмешкі задаваль-

(Працяг на стар. 5)

ДА VII З'ЕЗДУ БГКТ

БЕЛАРУСЫ Ў ГДАНЬСКУ

Гданьск — вуліца Доўгі Тарг 8/10. Тут, у самым цэнтры марской сталіцы Польшчы, на другім паверсе знаходзіцца клуб гданьскага аддзела Беларускага грамадска-культурнага таварыства. Увечары, пасля працы ці заняткаў у школе, прыходзяць сюды беларусы, каб некалькі гадзін пагаварыць «па-свойму», пачытаць беларускія часопісы ці проста патанцаваць. Усе яны людзі розных прафесій: рабочыя, студэнты, настаўнікі, пенсіянеры — спалучае іх мова, пашана да традыцый, а таксама месца нараджэння — Беласточчына. Часта заглядаюць сюды і палякі — перасяленцы з Савецкага Саюза, якія калісь жылі сярод беларусаў, сёння прыходзяць яны ўспамінаць мінуўшчыну.

Гданьскі аддзел налічвае цяпер ужо 117 членаў, і гэта ўжо моцная арганізацыя. Паўстаў у 1969 годзе з гуртка, які існаваў там ад 1967 года. Тады не мелі яшчэ свайго клуба, прыходзілася бадзяцца, шукаць памяшкання ў іншых. Найчасцей карысталіся з клуба Украінскага грамадска-культурнага таварыства. Зрэшты, па сённяшні дзень гэтае супрацоўніцтва даволі моцнае, паколькі абедзве арганізацыі працуюць пад адным дахам. Старшыня Ваяводскага праўлення УГКТ Паўло Крымінскі прыхільным вокам глядзіць на Беларускае таварыства і хацеў бы гэтае супрацоўніцтва яшчэ больш зацесніць.

Член Галоўнага праўлення БГКТ доктар Аляксандр Баршчэўскі на другой справаздачна-выбарнай канферэнцыі, якая адбылася ў Гданьску 12 лютага, сказаў, што калісь, калі не мелі ўласнага клуба, было больш запалу, самаахвярнасці, чым цяпер. І гэта праўда. Але няма тут, мусіць, нічога дрэннага, гэта проста заканамернасць. Цяпер пара ўжо перайсці

Працяг на стар. 4

БГКТ ХРОНІКА

■ Прэзідыум бельскага аддзела БГКТ пад старшынством А. Карпюка 16 лютага разгледзеў усе справы, звязаныя з падрыхтоўкай справаздачна-выбарнай канферэнцыі, якая адбудзецца 12 сакавіка. Другі пункт пасяджэння быў прысвечаны конкурсам тэатральных калектываў і беларускай песні — 72.

■ 17 лютага прэзідыум ГП на сваім чарговым пасяджэнні найбольш часу прысвяціў абмяркоўцы працы беластоцкага павятовага аддзела БГКТ у заканчваючайся кадэнцыі. Справаздачу аб дзейнасці аддзела прадставіла сакратар праўлення Б. Філіпюк. У пасяджэнні прынялі ўдзел таксама члены прэзідыума аддзела: Н. Мушынская, Н. Цыванюк і Я. Цялушэцкі. Прэзідыум ГП высока ацаніў дзейнасць аддзела і яго многіх членаў, а перш за ўсё працу сакратара. Далейшыя пункты пасяджэння: 1) аналіз лічбавага стану членаў БГКТ у паасобных аддзелах, 2) інфармацыя аб падрыхтоўцы новай праграмы «Лявоніхі», якую зрабіла кіраўнік эстрады Т. Вашчук, 3) рэдактар беларускага календара на 1973 год паінфармаваў прысутных аб змесце паасобных раздзелаў будучага календара, 4) арганізацыйны кіраўнік ГП С. Лукашук паведаміў прэзідыуму, як рыхтуюцца да конкурсаў паасобныя тэатральныя калектывы і людзі, якія прымуць удзел у конкурсе на беларускую песню. Апошнім пунктам пасяджэння прэзідыума ГП былі арганізацыйныя справы.

■ Гайнаўскі аддзел БГКТ супольна з павятовым праўленнем Таварыства польска-савецкай дружбы запрасілі на Гайнаўшчыну афіцэра Паўночнай групы войск Савецкай Арміі А. К. Калмыкова і афіцэра Войска Польскага Я. Клюба. 19 лютага ўдзельнічалі ў акадэміі беларускага ліцэя, прысвечанай 54 гадавіне Савецкай Арміі. Госці разам з прадстаўнікамі БГКТ злажылі кветкі на магілках савецкіх салдат у Гайнаўцы і на магіле лейтэнанта Маскаленкі ў вёсцы Старына, а пасля прысутнічалі на акадэміі ў Палічнай і там сустрэліся з мясцовым актывам. Таварыш Калмыкоў усёды выступаў з цікавай прамовай аб Савецкай Арміі.

■ 20 лютага гарадскі аддзел БГКТ у Беластоку таксама з удзелам прадстаўнікоў Паўночнай групы войск Савецкай Арміі арганізаваў акадэмію. У мастацкай частцы выступіў калектыў клуба ВРН.

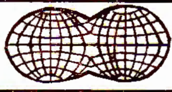
КАНФЕРЭНЦЫЯ І АГЛЯД ПЕСНІ

12 сакавіка ў памяшканні ГП на Варшаўскай 11 у Беластоку адбудзецца справаздачна-выбарная канферэнцыя беластоцкага павятовага аддзела БГКТ.

Пасля яе, у 14 гадзін, распачнецца агляд беларускай песні — 72. Праўленне аддзела просіць усіх тых, якія злажылі заяўкі на конкурс, каб абавязкова прыехалі. Агляд песні будзе свайго роду мастацкай часткай канферэнцыі.

(мх)

◊ Падзеі ◊ Здарэнні ◊ Факты ◊ Каментарыі ◊ Весткі ◊

СВЕТ

ВЫДАТНАЕ ДАСЯГНЕННЕ

Паспяховае завяршэнне праграмы палёту касмічнай аўтаматычнай станцыі, «Месяц — 20» у міжнародных навуковых колах расцанілі як новую старонку, упісаную савецкай навукай у гісторыю касманаўтыкі.

«Новая савецкая касмічная станцыя, — адзначае газета «Таймс», — паўтарыла трыумф свайго папярэдніка «Месяца — 16», які даставіў на Зямлю ўзоры месяцавага грунту.

«ВЫСОКІ СХОД»

Нядаўна кіраўніцтва ХСС гучна аб'явіла аб сустрэчы старшыні ХСС Штрауса з членамі праўлення так званага «зямляцтва немцаў з Усходняй Прусіі». У паведамленні аб гэтым падкрэслівалася, што бакі дасягнулі «поўнага адзінства поглядаў у палітычнай і прававой ацэнцы» дагавораў ФРГ — СССР і ПНР.

Як і трэба чакаць, «высокі сход» усімі праўдамі і няпраўдамі адхрышчваўся ад дагавораў.

ЭКАНАМІЧНЫЯ САНКЦЫІ

Савет Бяспекі ААН прыняў рашэнне прадоўжыць і пакінуць у поўнай сіле эканамічныя санкцыі ў адносінах да расісцкага рэжыму ў Паўднёвай Радэзіі да таго часу, пакуль усяму народу Паўднёвай Радэзіі не будзе дадзена магчымасць ажыццявіць сваё права на самавызначэнне ва ўмовах свабоды і роўнасці.

ДАТЭРМІНОВЫ РОСПУСК ПАРЛАМЕНТА

Прэзідэнт Італьянскай Рэспублікі Дж. Леоне падпісаў пададзены яму ўрадам дэкрэт аб датэрміновым роспуску абедзвюх палат парламента.

Датэрміновы роспуск парламента выкліканы зацяжным і надзвычай вострым палітычным крызісам, які выбухнуў у краіне. У адпаведнасці з канстытуцыяй праз 70 дзён пасля роспуску парламента павінны быць праведзены ўсеагульныя выбары.

ПЕРШАБЫТНЫЯ ПЛЯМЁНЫ

У цяжкадаступных раёнах Інданезіі да гэтага часу захаваліся плямёны, якія вядуць замкнуты, першабытны спосаб жыцця. Паводле афіцыйных даных, гэтыя плямёны налічваюць больш за паўмільёна чалавек. З іх 450 тысяч жывуць на заходнім Калімантане.

СУД НАД А. ДЭВІС

У Сан-Хасэ, штат Каліфорнія, пачаўся суд над адважнай амерыканскай камуністкай Анджэлай Дэвіс, якой прад'яўлена сфабрыкаванае абвінавачанне ў «саўдзеле ў забойстве». У будынку суда, які ўзмоцнена ахоўваецца, праводзіцца адбор прысяжных засядацеляў, які, як мяркуюць, можа працягвацца некалькі тыдняў.

НАФТАПРАВОД З СІБІРЫ

На трасе Александроўскае — Томск — Анджэра — Судзаўск будуецца грамадны, адзін з найвялікшых у СССР нафтаправод. Гэты 800-кіламетравы нафтаправод наблізіць нафту з раёна Томска і Цюменя да ўсходніх раёнаў Савецкага Саюза. Трэба дадаць, што гэты раён залічваюць да найбагацейшых нафтараёнаў у свеце. А. К.

БССР

ПРАФСАЮЗНЫ ФОРУМ

У Мінску адбыўся XIII з'езд прафсаюзаў Беларускай ССР. З розных куткоў рэспублікі, заводаў і фабрык, з калгасаў і саўгасаў, будоўляў, транспарту, прадпрыемстваў сувязі, навуковых і іншых устаноў сабраліся на свой форум прадстаўнікі самых разнастайных прафсаюзных арганізацый. Яны падвялі вынікі работы рэспубліканскай прафсаюзнай арганізацыі, расказалі пра свае поспехі, вызначылі задачы на будучыню. Працоўныя БССР сустрэлі з'езд прафсаюзаў павышанымі тэмпамі працы.

ТРЫ ПЕРАМОГІ

Гродзенская фабрыка афсетнага друку — адзінае ў БССР паліграфічнае прадпрыемства, якое на працягу першага года дзевятай пяцігодкі тройчы заваявала пераходныя Чырвоныя сцягі. За чацвёрты квартал 1971 года яму былі ўручаны пераходны Чырвоны сцяг Савета Міністраў СССР, як пераможцу сацыялістычнага спаборніцтва. Па ініцыятыве прафсаюзнай арганізацыі рабочы калектыў гродзенскай фабрыкі разгарнуў шырокае спаборніцтва за датэрміновае выкананне заданняў другога года дзевятай пяцігодкі.

НА ЖАБІНСКІМ ЦУКРОВЫМ...

...заводзе могуць пахваліцца падобнымі поспехамі. Калектыву гэтага завода за спраўны выпуск салодкага тавару ўжо чатыры разы прысуджайся пераходны Чырвоны сцяг Міністэрства харчовай прамысловасці СССР і ЦК прафсаюзаў.

ЭЛЕКТРАРУХАВІК

Са зборачных канвеераў Магілёўскага ордэна Леніна завода «Электрарухавік» у адну мінуту зыходзяць два электраматоры і шмат іншых вырабаў. Выпуск прадукцыі ў апошнія гады амаль падвоіўся. Дасягнута гэта ў асноўным за кошт росту прадукцыйнасці працы.

КУРСЫ ПОЛЬСКАЙ МОВЫ

Мацнее дружба паміж жыхарамі прыграніччных раёнаў нашай краіны і Брэсцкай вобласці. У сувязі з гэтым міжнароднае турыстычнае бюро «Спадарожнік» у Брэсце ўжо некалькі гадоў вядзе курсы па вывучэнню польскай мовы. Цяпер на курсе 40 слухачоў. Заняткі вядуць вопытныя знаўцы польскай мовы.

ГАДАВЫЯ ПАДЛІКІ

У калгасах Беларусі праходзяць цяпер справаздачна-выбарныя сходы, на якіх работнікі калектыўных гаспадарак падводзяць свае дасягненні за мінулы год. Варта тады ведаць, што БССР атрымала ўраджайнасць збожжавых каля 22 цэнтнераў з кожнага гектара ўборачнай плошчы. У дзяржаўныя засекі паступіла звыш 670 тысяч тон збожжа. Паспяхова выкананы дзяржаўныя планы нарыхтовак мяса, яек, воўны і фруктаў.

22 цэнтнеры — гэта паказчык сярэдні. 186 калгасаў атрымалі ўраджайнасць збожжавых звыш 30 цэнтнераў з гектара, а калгасы «Новае жыццё» Карэліцкага і «Рассвет» Навагрудскага раёнаў дабіліся аж па 47 цэнтнераў з гектара.

Адначасова ідзе інтэнсіўная падрыхтоўка да веснавой сяўбы. (вр)

ПОЛЬШЧА

СУСТРЭЧЫ З КАНДЫДАТАМІ

Зараз у цэлай нашай краіне адбываюцца перадвыбарчыя сустрэчы выбаршчыкаў з кандыдатамі ў паслы Сейма ПНР.

28 лютага г.г. сустрэчы з выбаршчыкамі правялі члены Палітбюро Ян Шыдляк — у Лодзі, Эдвард Бабюх — у Познані, Францішак Шляхціц — у Хшанове і Генрык Яблонскі — у Аполі. Усе яны выступалі з прамовамі, у якіх адзначалі, між іншым, важнейшыя гаспадарчыя і сацыяльныя дасягненні мінулага года і прыпаміналі задачы, намечаныя праграмай далейшага сацыялістычнага развіцця Польшчы.

1 сакавіка г.г. сустрэчы з выбаршчыкамі правялі кандыдаты ў паслы Сейма член Палітычнага Бюро ЦК ПАРП, міністр замежных спраў Стэфан Альшоўскі — у Быдгашчы і намеснік члена Палітбюро, сакратар ЦК ПАРП Станіслаў Каня — у Гдыні. Міністр замежных Спраў Стэфан Альшоўскі ў сваёй прамове многа месца прысвяціў справам ажыццяўлення праграмы VI з'езду, задачам новага Сейма і актуальным праблемам замежнай палітыкі.

2 сакавіка г.г. перадвыбарчыя сустрэчы з выбаршчыкамі правялі: член Палітычнага Бюро ЦК, віцэ-прэм'ер Мечыслаў Ягельскі ў Любліне, член Палітычнага Бюро ЦК, міністр Нацыянальнай абароны Войцех Ярузэльскі — у Вроцлаве, намеснік члена Палітычнага Бюро ЦК ПАРП, сакратар ЦК ПАРП Казімір Барцікоўскі — у Шчэціне, намеснік Палітычнага Бюро ЦК, І сакратар ВК ПАРП Юзэф Кэмпа — у Варшаве і член Сакратарыята ЦК, кіраўнік замежнага аддзела ЦК ПАРП Рышард Фрэлек — у Кашаліне. Віцэ-прэм'ер М. Ягельскі сваё выступленне прысвяціў гаспадарчым задачам краіны і праблемам развіцця сацыялістычнай дэмакратыі, міністр абароны В. Ярузэльскі — актуальнай міжнароднай сітуацыі, справам неабходнасці пастаяннага замацавання нашага эканамічна-абароннага патэнцыялу і ўдасканальванню абароннай гатоўнасці дзяржаў — членаў Варшаўскага дагавору, І сакратар Ваяводскага камітэта ПАРП у Варшаве Ю. Кэмпа падкрэсліў ранг Варшавы ў грамадскім і палітычным жыцці краіны, а таксама расказаў аб перспектывах яе развіцця ў бліжэйшыя гады, кіраўнік замежнага аддзела ЦК Р. Фрэлек закрануў праблему пабудовы кватэр, справу мадэрнізацыі многіх асноўных галін нашай прамысловасці, і абмеркаваў некаторыя міжнародныя справы.

3 сакавіка г.г. сустрэчу з выбаршчыкамі правёў І сакратар ЦК ПАРП Эдвард Герэк. Сустрэўся ён з прадстаўнікамі ўсіх рабочых асяроддзяў з Сасноўца. Сустрэча з І сакратаром ЦК ПАРП прайшла ў форме беспасрэднай размовы аб найважнейшых грамадскіх і гаспадарчых праблемах рэгіёну і цэлай краіны.

ПАМЁР Ф. ГАЛАВАЧ

27 лютага г.г., пражыўшы 86 год, памёр у Вроцлаве заслужаны дзеяч сялянскага руху, адзін з заснавальнікаў Незалежнай партыі хлопскай Фелікс Галавач. У свой час быў ён таксама цесна звязаны з беларускім рэвалюцыйным рухам. (яц)

ВАЯВОДСТВА

СУСТРЭЧЫ З КАНДЫДАТАМІ

Да выбараў у Сейм засталіся лічаныя дні. Амаль штодзень у нашым ваяводстве адбываюцца сустрэчы з кандыдатамі ў паслы Сейма ПНР. На гэтых сустрэчах грамадскасць прадстаўляе свае ўвагі і прапановы, як лепш і паўней выконваць выбарчую праграму ФАН, як праводзіць у жыццё вельмі важныя для нашай краіны пастановы VI з'езду партыі.

Кандыдат у паслы Сейма І сакратар ВК партыі З. Куроўскі пабываў у першых днях сакавіка на сустрэчах з гайнаўскімі выбаршчыкамі. У сустрэчы ўдзельнічалі рабочыя фабрык драўнінай прамысловасці, партыйны актыў, моладзь.

У Ломжы, Замброве і Граеве сустракаўся з выбаршчыкамі намеснік старшыні камісіі планавання пры Радзе Міністраў Лёнгін Цэгельскі.

Кандыдат у паслы Сейма старшыня Цэнтральнай рэвізійнай камісіі ПАРП А. Лашэвіч сустракаўся з настаўнікамі Сакольшчыны, а таксама з выбаршчыкамі Пуньска (Сэйненскі павет).

Сустракаліся таксама з выбаршчыкамі ў сваіх асяроддзях кандыдаты ў паслы Ул. Ясельчук — кіраўнічка школы ў Саколцы, К. Галіцкі — прэзас Рамесніцкай ізбы, Ю. Родзік — прэзас Ваяводскага праўлення сельгасгурткоў, Я. Макоўская — намеснік ардынатара павятовай бальніцы ў Ломжы, Ю. Шуневіч — намеснік дырэктара навукова-даследчай станцыі «Бебжа», С. Стома — дзеяч клубу каталіцкай інтэлігенцыі і іншыя.

СЕСІЯ ВРН

4 сакавіка ў Беластоку адбылася чарговая, XVI сесія Ваяводскай рады нарадовай. Радныя выслухалі інфармацыі аб ходзе выбарчай кампаніі ў нашым ваяводстве, а таксама аб актуальным становішчы ў нашай гаспадарцы. Шмат увагі прысвечана было беластоцкай сельскай гаспадарцы, асабліва ўзросту пагалоўя свіней і быдла.

Сесія прыняла просьбу старшыні Прэзідыума ВРН С. Жмійкі звольніць яго з пасады ў сувязі з дрэнным здароўем і пераходам на пенсію. Старшынёй Прэзідыума ВРН выбраны Зыгмунт Спрыха, доктар эканамічных навук, былы дырэктар дэпартаменту планавання ў міністэрстве ўнутранага гандлю.

МІНІСТР ЗДАРОЎЯ НА БЕЛАСТОЧЧЫНЕ

2 сакавіка на Беласточчыне пабываў міністр здароўя і грамадскай апекі праф. др Ян Кастшэўскі і віцэ-дырэктар дэпартаменту прафілактыкі і лячэння Ч. Патэцкі. У суправаджэнні намесніка старшыні Прэзідыума ВРН Р. Лазаровіча, кіраўніка адміністрацыйнага аддзела ВК партыі Ул. Канстанчука і кіраўніка аддзела здароўя Прэзідыума ВРН др мед. Л. Янкоўскага госці наведалі Сямяцічы, Бельск, Гайнаўку і пабывалі ў некалькіх вясковых пунктах аховы здароўя ў гэтых паветах. Госці цікавіліся працай пляцовак службы здароўя. (яч)

NIEDZIELA 12.III.

7.40 Program dnia. 7.45 TV Kurs Rolniczy: „Czynniki zmniejszające pracochłonność produkcji trzody chlewnej". 8.20 „Przypominamy, radzimy". 8.30 PKF. 8.40 „W służbie narodu" — film W. F. „Czołówka". 9.00 Dla młodych widzów: TV Klub Śmiałych. 10.15 Sprawozdanie z halowych Mistrzostw Europy w lekkoatletyce (Grenoble). 11.20 „W obiektywie". 11.50 Dziennik TV. 12.05 Koncert Orkiestry WOSPRiTV pod dyr. Volkera Wangenheima. 13.05 „Przemiany". 13.35 Dla dzieci: Koncert dziecięcych zespołów artystycznych. 14.30 Sprawozdanie z zawodów narciarskich o Puchar Tatr w Szczyrbskim Jeziorze. Skoki narciarskie oraz Sprawozdanie z halowych Mistrzostw Europy w lekkoatletyce (Grenoble). 17.00 Kino Przygoda: „Podziemny labirynt" — film TVP („Samochodzik i Templariusze"). 17.35 „Wielka gra" — teleturniej. 18.25 „Tele-Echo". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik TV. 20.05 „Niepokonany" — film fab. jap. 21.30 Magazyn sportowy. 22.00 „Latarnia magiczna" — program kabaretowy.

PONIEDZIAŁEK 13.III.

15.20 i 22.25 Politechnika TV. Kurs przygotowawczy. Fizyka „Fale elektromagnetyczne" cz. I. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik TV. 16.40 Dla dzieci: „Zwierzyniec". 17.25 „Echo stadionu". 18.00 Kino Filmów Animowanych. 18.30 „Żołnierskie słowo" — film W. F. „Czołówka". 18.45 „Eureka". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik TV. 20.05 Teatr TV: J. Tabor — „Czekanie". 20.55 Ex libris" — magazyn książki. 21.45 Recital wiolonczelowy Romana Suchęckiego. 22.05 Dziennik TV.

WTOREK 14.III.

9.55 Dla szkół: (kl. II lic.) Język polski — A. Fredro — „Śluby panieńskie". 10.30 „Pukać do każdych drzwi" — film fab. USA. 12.05 Przerwa. 12.45 i 13.55 Przysposobienie Rolnicze: „Opas młodych zwierząt rzeźnych". 14.25 Przerwa. 15.20 i 23.00 Politechnika TV I roku. Matematyka. „Całkowanie funkcji wymiernych" cz. I. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik TV. 16.40 Program publicystyczny. 17.10 „Oferty". 17.30 Telewizyjny Ekran Młodych. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik TV. 20.05 „Pukać do każdych drzwi" — film fab. USA. 21.40 „Zbliżenia". 22.10 „Ballada krakowskiego podwórka" — „Zima". 22.40 Dziennik TV.

ŚRODA 15.III.

9.55 Dla szkół: (kl. VI) Fizyka — „Ciśnienie atmosferyczne".10.30 „Zew morza" — film wietnamski. 11.25 Przerwa. 13.40 „Wybieramy zawód". 14.00 Przerwa. 15.20 i 22.35 Politechnika TV. Kurs przygotowawczy. Matematyka. „Trygonometria" cz. I. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik TV. 16.40 Dla dzieci: „Galeria na medal", „Ludzie z różnych stron świata" — film. 17.30 „Sylwetki X muzy" — Mariusz Dmochowski. 18.00 „Geografia jutra" — program pop. naukowy. 18.30 TV Kurier Warszawski. 18.50 „Razem" — program ekonom. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik TV. 20.05 „Zew morza" — film wietnamski. 21.05 „Światowid". 21.35 PKF. 21.45 „Kantata o kawie". Muzyka — J. S. Bach. 22.15 Dziennik TV. Wiadomości sportowe.

CZWARTEK 16. III.

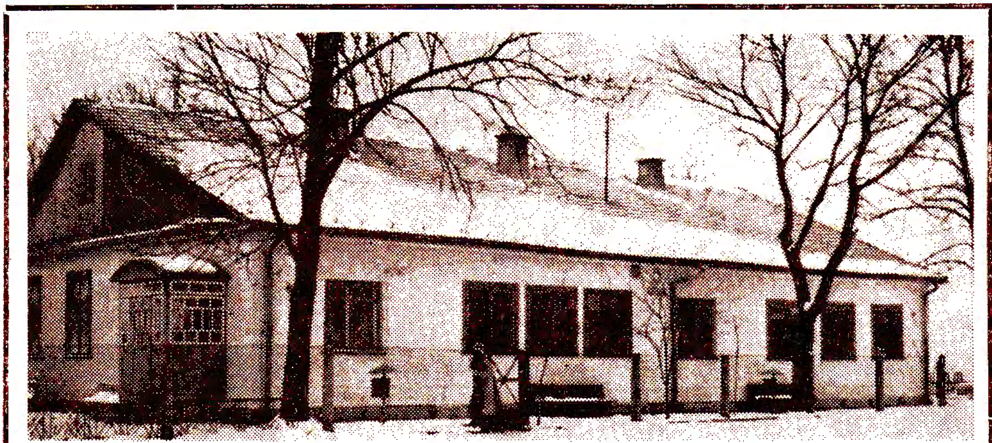
8.15 Matematyka w szkole: „Nauka dowodzenia". 8.45 Przerwa. 9.00 Dla szkół: (kl. VI) Historia — „W pałacu magnackim". 9.30 Przerwa. 10.55 Dla szkół: (kl. III lic.) Język polski — „Skamandryci i Awangarda". 11.25 Przerwa. 12.45 Dla szkół: (kl. VIII) Język polski — St. Żeromski „Siłaczka". 13.15 Przerwa. 13.50 i 14.35 Mechanizacja Rolnictwa: „Mechanizacja prac przy obsłudze inwentarza" cz. I i II. 15.05 Przerwa. 15.20 i 23.00 Politechnika TV I roku. Fizyka. „Ruch w polu grawitacyjnym" cz. II. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik TV. 16.40 Dla młodych widzów: „Ekran z bratkiem". 17.45 Magazyn ITP. 18.00 „Poligon". 18.30 TV Kurier Lubelski. 18.50 „Rodowód" — rep. film. 19.15 „Przypominamy, radzimy". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik TV. 20.15 „Pensjonat Boulanka" — film fab. NRD. 21.45 „Refleksje". 22.15 „Kobieta tragiczna" („Wieczorowy Uniwersytet dla Starszych Panów") K. Makuszyńskiego. 22.45 Dziennik TV.

PIĄTEK 17.III.

8.00 TV Kurs Rolniczy: „Gospodarka na pastwiskach". 8.40 „Pensjonat Boulanka" — film fab. NRD. 10.10 „Praca zawodowa" — film ang. („Nicholas Nickleby"). 10.35 Przerwa. 10.55 Dla szkół: (kl. VIII) Wychowanie obywatelskie — „Podzielony świat". 11.25 Przerwa. 11.55 Dla szkół: (kl. VII—VIII) Wychowanie plastyczne — „Architektura współczesna". 12.35 Memoriał Bronisława Czecha i Heleny Marusarzówny. Otwarty konkurs skoków (Zakopane). 14.30 Przerwa. 15.20 i 22.50 Politechnika TV I roku. Fizyka. „Szczególna teoria względności". 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik TV. 16.40 Dla dzieci: „Pan Półka i spółka". 17.30 „Nie tylko dla pań". 17.50 Magazyn Medyczny. 18.20 TV Kurier Mazowiecki. 18.40 „Gramy o telewizor" — teleturniej. 19.05 „Sport, turystyka, wypoczynek ludzi pracy". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik TV. 20.05 „Praca zawodowa" — film ang. („Nicholas Nickleby") 20.30 „Kraj". 21.10 „Piosenki na każdą godzinę" — program rozr. 21.40 „Gorliwi o dobro społeczne" („Dialogi historyczne"). 22.25 Dziennik TV. Wiadomości sportowe.

SOBOTA 18.III.

8.50 „Opowieść" — film fab. TVP. 9.55 Dla szkół: (kl. VII) Zoologia — „Gady". 10.25 Przerwa. 10.55 Dla szkół: (kl. VII) Geografia — Półwysep Iberyjski". 11.25 Przerwa. 12.00 Memoriał Bronisława Czecha i Heleny Marusarzówny. II otwarty konkurs skoków (Zakopane). 14.00 Przerwa. 15.50 Program dnia. 15.55 Program I proponuje. 16.15 Redakcja Szkolna zapowiada. 16.30 Dziennik TV. 16.45 Dla młodych widzów: „Przedstawienie na arenie" (transmisja ze szkoły cyrkowej w Julinku). 17.40 „Godzina Orfeusza" — magazyn aktualności muzycznych nr 4. 18.20 „10 kołobrzeskich dni" — film dok. TVP. 19.20 Dobranoc. 19.30 Monitor. 20.15 „Z wizytą u Was" — program dedykowany pracownikom Jelczańskich Zakładów Samochodowych, „Jelcz". 21.45 Dziennik TV. Wiadomości sportowe. 22.15 „Opowieść" film fab. TWP.

У школе ў Дубінах

У пачатковай і засаднічай сельскагаспадарчай школах у Дубінах, Гайнаўскага павету, актыўна дзейнічае Ліга аховы прыроды, якой ужо пяць гадоў кіруе настаўнік Кастусь Лапінскі. Арганізацыя гэта налічвае 54 асобы. Члены ЛОП зрабілі 54 кармушкі для птушак і амаль столькі ж паснікаў для зайцаў і сарнаў, у якія сістэматычна дастаўляюць корм. Апрача таго, школьнікі ліквідуюць плёнткі, якія ставяць на зайцаў бракан'еры. Летам пасадзілі яны каля 5 га лесу і абгарадзілі некалькі мурашнікаў. Варта адзначыць, што Галоўнае праўленне ЛОП узнагародзіла членаў ЛОП з Дубін дыпломам.

✲

У школе ў Дубінах дзейнічаюць дзве каманды зухаў: каманда «Палявыя кветкі» і каманда «Вясёлыя пызы». Працай зухаў кіруюць настаўніцы Надзя Гаган і Тамара Барада. Зухі арганізавалі ў сябе навагодні маскарад, розныя цікавыя ігры, конкурсы і г.д. У днях, калі адбываліся спартыўныя спаборніцтвы ў Сапора, зухі арганізавалі ў сябе таксама спаборніцтвы. Пераможцам у спаборніцтвах уручаліся залатыя, сярэбраныя і бронзавыя медалі. Станавіліся яны на спецыяльна падрыхтаваныя ўзвышэнні іігралі ім фанфары. Цяпер усе зухі дапамагаюць крылатым сябрам перажыць зіму. Прыносяць яны і сыплюць у кармушкі зерне і акрушыны хлеба. Рыхтуюць яны таксама ўрачысты сход з нагоды Дня жанчын, на які запросяць сваіх мам.

54-асабовая гарцэрская каманда імя генерала К. Свярчэўскага актыўна ўключылася ў святкаванне 30 гадавіны ППР. Гарцэры наведалі членаў ППР у сваёй вёсцы і ўручылі ім віншавальныя лісты, арганізавалі з імі сустрэчы ў школе. Апрача таго, гарцэры выступалі з мастацкай часткай на грамадскай акадэміі, прысвечанай гадавіне ППР. Калі снег заваліў дарогу, усе гарцэры ачышчалі яе ад снегу. Цяпер рыхтуюцца яны да святкавання Дня жанчын і да ўрачыстай вечарыны, прысвечанай генералу Свярчэўскаму. На сваіх сходах гарцэры абмеркавалі план дапамогі пажылым і адзінокім жыхарам сваёй вёскі. Пастаянна вядуць яны сваю гарцэрскую хроніку.

✲

У школе ў Дубінах арганізавана «Шклянка цёплай кавы». Карыстаецца з яе 71 вучань. Булачкі з каўбасой або маслам і джэмам яны бяруць з сабою з дому. (ЦЯ)

Фота аўтара

Вучні ЗСР вешаюць кармушкі для птушак.

ТАК БЫВАЕ...

МАМІН СЫНОК

У Івана Грыбкоўскага мяккі характар, і ніколі не хапае яму сілы супрацьставіцца жонцы ў выхаваўчых справах свайго сына. Ён часам папракаў Марысю за тое, што дазваляе рабіць Ромусю ўсё тое, што яму падабаецца. Але жонка заўсёды ўмела збіць яго доказы і яе, як кажа пагаворка, заўсёды д'ябал старшы.

Ужо ў дзяцінных гадах Ромусь быў асноўнаю асобаю ў хаце і заўсёды меў ён рацыю, ніколі ў нічым не быў вінаваты. Калі пачаў Ромусь хадзіць у школу і дрэнна вучыўся, маці знаходзіла аргументы, каб даказаць, што ў гэтым вінаваты настаўнікі. А калі 10-гадоваму Ромусю спадабалася пускаць дым з папяросы, маці на гэта зусім не рэагавала.

Потым Ромусь захацеў мець фотаапарат — быў фотаапарат. Потым захацелася яму мотавеласіпеда, і гэта купілі бацькі. А пасля захацелася адаптара.

Ромусь меў цяжкасці з заканчэннем пачатковай школы. Але бацькі дабіліся таго, каб двоек не было і каб іх сынок паступіў у будаўляна-дарожны тэхнікум. Зразумела, што не мог ён яго закончыць. Маці тлумачыла гэты факт тым, што на іх сына заўзяліся дзве настаўніцы.

Ромусю не хапала часу на вучобу. Пасябраваў ён з такімі самымі абібокамі, як сам, пачаў заглядаць да чаркі і за дзяўчатамі свету не бачыў. Закахаўся. Пасля выпрасіў у мамы згоду, каб яго нарачоную ўзялі бацькі на сваю кватэру, бо яна здольная дзяўчына і дапаможа яму ў вучобе. Ромусь пачуўся дарослым і патрабаваў усё больш і больш грошай на распусту. І атрымоўваў. І бушаваў. Заходзіў ён у бар «Вжос», зневажаў там людзей і паводзіў сябе нахабна, співаўся і авантураваўся. У чарговай бойцы пакалечыў чалавека і за гэты хуліганскі паступак быў засуджаны на паўгода. Маці ізноў даказвала невіноўнасць сына, абвінавачвала іншых. Урэшце з турмы Ромусь вярнуўся дамоў. Пасля прыйшоў час ісці да войска. Там дысцыпліна. А Ромусь паступаў па-свойму. Пабіў свайго начальніка. Засудзілі яго вайскоўцы на два гады. Нарачоная Ромуся ўжо не стала яго чакаць. Крыся скончыла школу, развіталася з хатай Грыбкоўскіх і выйшла замуж. І жыве добра. А Ромусь церпіць за свае і бацькоўскія грахі.

М. Хмялеўскі

ВАРШАЎСКІ БАЛЬ

Надвор'е вечарам пятнаццатага студзеня было цудоўнае, каб толькі яшчэ не гэты страшны мароз, зусім не варшаўскі. Асабліва, калі чакаеш таксі. Урэшце едзе. Сядаем шчаслівыя і: «Палац культуры і навукі. Галоўны ўваход». Едзем. Хаця толькі восьмая вечара, людзей на вуліцы нямнога, ды і тыя, хаваючы галовы ў каўнер, амаль подбегам кудысьці спяшаюцца. Заўважаю іх позіркі, зайздросныя, быццам бы гаварылі «во гэтакім павязло». Таксі затрымалася. Мы, як і людзі з плошчы, подбегам накіроўваемся ў бок галоўнага ўваходу.

Тут разглядаемся. Многа народу, які тут ужо павольна перамяшчаецца, адны цавала больш як па дзесяць чалавек; часткова дэкарацыю на баль атрымалі ад арганізатараў балю „Przodowników pracy" які таксама адбываўся ў Палацы культуры і навукі. Потым нашу ўвагу прыцягвае аркестр. Толькі колькасці членаў аркестра не магу далічыцца. Потым даведваюся, што іграюць два спалучаныя аркестры.

«Галоўнакамандуючы» балем Янка Забродскі сказаў мне, што гуляе тут каля 450 чалавек. Прыехалі яны з Гайнаўкі, Бельска, Беластока, Седлец, Лодзі, з Гданьска дык нават сама сакратар аддзела БГКТ Аня Красько; у асноўным аднак «варшавякі». У зале відаць вольныя месцы. Дзіўна, а ўжо на тыдзень перад балем гаварылася, што ўсе білеты прададзены. Маё паляванне на сенсацыю, ці, інакш гаворачы, на большую аферу зусім не ўдалося. І тут быў вінаваты мароз, які перапужаў нават многіх выхаванкаў Беласточчыны. Тыя, што былі ўжо ў зале, зусім забыліся аб марозе, аб холадзе, тут было цёпла, міла. З розных бакоў далятлі напевы знаёмых з дзяцінства песень. Штораз хтосьці сустракаў знаёмага і — «колькі лет, колькі зім» чуваць было громкае, ды званілі на шчасце, на добрую долю і на наша здароўе. Амаль без перапынку іграла музыка. Усе былі здзіўлены, калі ім паведамілі, што ўжо шостая гадзіна раніцы і канец балю. Не падумайце, што ўсе так адразу і пайшлі дахаты. Многія яшчэ засталіся, каб паспяваць тое, «што ў нас на вёсцы спяваюць».

ўваходзяць у лабірынт Палаца, а іншыя ўсё наплываюць і наплываюць з панадворка. Дзе тут знайсці залу імя Дзяржынскага? Па-над галовамі, на апошняй ступені сходаў у гардэроб, заўважаю як бы кіруючага гэтым цячэннем, з чырвоным банцікам у кляпе замест кветкі, сакратара аддзела Янку Забродскага і яшчэ двух малайцоў, таксама з банцікамі. Яны штораз змяняюцца. Так, гэта хлопцы з парадкавай службы, праваднікі ў лабірынце палаца. Пры іх дапамозе нам лёгка ўдаецца трапіць на сваё месца. Пасля некалькі хвілін чакання ў чарзе да буфета, які вядзе ВЗГ «Старэ Място», і наш столік робіцца больш мілым для людскога вока. Цяпер ужо можна заняцца духоўнымі справамі, паглядзець, паслухаць. Здзіўляе сваёй прыгажосцю і велічынёй зала, плошча якой больш тысячы квадратных метраў. Дэкарацыі такой бадай яшчэ і не было, як беларускія балі балямі ў Варшаве. У перапынку ў часе танцаў спатыкаю галоўнага дэкаратара Янку Кабаца, родам з Гайнаўшчыны, цяпер студэнта архітэктуры Варшаўскай палітэхнікі. Ад яго даведваюся: пры дэкараванні залы штодзень, г. зн. у чацвер і пятніцу да дванаццаці гадзін ночы, а ў суботу да трох гадзін пасля абеду, пра-

А потым? Потым была нядзеля і ўсе дома адпачывалі. Не адпачывалі адны арганізатары. Яны думалі, як навесці парадак і як іх ацэняць не толькі прысутныя на балі, а і гаспадары. Як ацэняць удзельнікі, яшчэ не вядома, вядома затое, што кіраўніцтва Палаца культуры і навукі ацаніла вельмі высока як удзельнікаў, так і арганізатараў.

Белы

ВЁСКІ ЭЛЕКТРЫФІКУЮЦЦА

Зараз у Беластоцкім ваяводстве ёсць 3.310 электрыфікаваных вёсак, што абазначае 91,6% усіх вёсак. Сялянскія сялібы (у тым ліку сялібы на калёніях) электрыфікаваны ў 82,2%. У мінулым годзе былі поўнасцю электрыфікаваны вёскі ў Беластоцкім павеце. У гэтым годзе поўнасцю будуць электрыфікаваны вёскі на Дуброўшчыне і Гайнаўшчыне. На Дуброўшчыне электрыфікацыя будзе праводзіцца ў 10 грамадах коштам 27 млн 668 тысяч злотых, а на Гайнаўшчыне на тэрыторыі цэлага павету коштам 20,5 млн злотых. У 1973 годзе будзе закончана электрыфікацыя на Сакольшчыне, Бельшчыне і ў Сямяціцкім павеце.

Варта адзначыць, што цяпер уводзіцца ў значнай ступені мадэрнізацыя ўсіх электраліній. Зараз не выступаюць, як бывала дагэтуль, «скокі» ў напружанні электрычнага току. Драўляныя слупы, якія падтрымліваюць электрычныя правады, адслужваюць сваё 10 гадоў і зараз выменьваюць іх на слупы з жалезабетону, якія могуць служыць 50 і больш гадоў. У многіх вёсках і мястэчках змяняецца вулічнае асвятленне на ртутнае і яжэнёвае. Сяляне могуць ужо падключаць да сваіх сялібаў электрычны ток напружання трох, ды нават сямі КВг. (ЦЯ)

Новы клуб «РУХ»

Нядаўна прадпрыемства «Рух» у Беластоку адкрыла свой клуб у вёсцы Залукі (Беластоцкі павет). Займае ён два пакоі ў мясцовай рамізе. У адным пакоі ёсць тэлевізар, радыёпрыёмнік з праігрывацелем, дыяскоп, столікі, крэслы, настольныя ігры і г.д., а ў другім — паліцы, на якіх знаходзяцца кніжкі, прэса, цацкі, піражнае, цукеркі, папяросы, туалетныя прыборы і г.д. Працай клуба кіруе Ірэна Паплаўская. Вядзе яна карысную працу са школьнай моладдзю пасля ўрокаў. Між іншым, збірае яна моладзь у клубе і чытае ёй цікавыя кніжкі або дэманструе каляровыя дыяпазітывы з казкамі. Апрача таго, загадчыца клуба прымае падпіску на прэсу, нават на тую, якая лімітаваная. З падпіскі на часопісы ў клубе ахвотна скарысталіся мясцовыя настаўнікі.

Варта адзначыць, што пры абсталяванні клуба многа папрацавалі грамадскім чынам члены залукаўскай арганізацыі ЗМВ. Зараз у клубе збіраецца штовечар многа жыхароў мясцовай, а нават і суседніх вёсак. Прыемна тут і ўтульна. (яц)

АГЛЯДЫ ПЕСНІ І ДРАМГУРТКОЎ

Як з гэтым у Бельскім павеце?

Як нам паведаміла інструктар бельскага аддзела БГКТ, у павеце гэтым наступныя асобы і гурткі прымуць удзел у аглядах:

На беларускую песню — 1972:

Лідзія Ільяшук, Антаніна Ільяшук, Таіса Філіманюк з Рыбалаў;

Людміла Рыбак з Міклашоў;

Юрка Лупінскі з Стрыкоў;

Марыя Врублеўская, Юрка Перавой з Агароднікаў;

З Грэдалёў вялікая група: Софія Бало, Ольга Амельянюк, Лідзія Максімюк, Ірэна Паўлючук, Елена Васілюк, Надзея Прахарук, Валянціна Барута.

Не выявіліся яшчэ прозвішчы асоб з вёсак Войшкі, Дубяжын, Паўлы, Зубава, Цялушкі, якія захочуць прыступіць да агляду.

З вёскі Тапчыкалы таксама будуць тры ўдзельнікі агляду: Анна Баран, Марыя Крук, Ян Шчыгел. Групу гэтых удзельнікаў арганізавала і рыхтуе да агляду Ольга Пракапюк, кіраўнік грамадскай бібліятэкі ў Грэдалях.

А вось назвы вёсак, з якіх мастацкія драмгурткі выступяць у аглядзе на найлепшы драмгурток 1972 года:

Сакі — кіраўнік Міхась Шаховіч,

Паўлы — Валянціна Мароз,

Рыбалы — Сяргей Філіпюк,

Катлы — Люба Карыцкая,

Плёскі — Вераніка Леанюк,

Міклашы — Аляўціна Рыбак.

Усім з Бельшчыны, хто пастанавіў прыняць удзел у беларускіх аглядах, жадаем шырокай і гладкай дарогі. (вл)

Пачатак на стар. 1

Вопытны педагог і дзеяч

такой, як наша, школе, бо зразумела, настаўнікі таксама хварэюць, вучацца і т. п.

Нашу размову я стараюся звесці да спраў, якія выходзяць па-за школу. Як бы адчуваючы мой намер, пані Ясельчук пачынае расказваць:

— Уласна кажучы, праграма, намечаная VI з'ездам партыі, такая шырокая і канкрэтная, што не выпадае дыскутаваць. Перш за ўсё трэба сумлення працаваць. Але каб усе людзі сумлення працавалі, неабходна актывізаваць асяроддзе, каб кожны ўносіў свой уклад працы. Часта гавораць у нас аб пабудове той ці іншай фабрыкі, прадпрыемства. Зразумела, што гэта цешыць мяне, маіх сяброў. Але па маёй галаве кружаць іншыя думкі: як падрыхтаваць людзей да гэтай фабрыкі? Тут справа не толькі ў прафесіянальнай падрыхтоўцы, але ў нечым больш важным і ўзнёслым. Зразумела, гэта характэрна ў асноўным для нашага, часта вельмі адсталага асяроддзя.

У гэтым аспекце закранаем справы моладзі.

— На маю думку, — гаворыць У. Ясельчук, — трэба неадкладна заняцца справамі сям'і: узняць на вышэйшы ўзровень яе ранг у працэсе выхавання, уключыць яе ў адналіты выхаваўчы фронт. Шмат чаго можа зрабіць і адміністрацыя. Вось прыклад: зараз візітатар кантралюе школу і дае ўказанні толькі і выключна школе. Мне здаецца, што як орган асветнай адміністрацыі ён павінен даваць указанні і іншым установам у справах выхавання моладзі, стварэння адпаведных умоў для навукі і т.п.

Размова наша зноў вяртаецца да вёскі і яе спраў. Уладзіслава Ясельчук гаворыць:

— На Сакольшчыне налічваецца каля 12 тыс. гектараў дзяржаўнай зямлі. А з другога боку ва ўсходняй частцы павету наглядаецца вялікае раздрабненне сельскай гаспадаркі. Слушна зараз падкрэсліваецца, што сельскую гаспадарку можна інтэнсіфікаваць толькі на вялікіх абшарах зямлі. Неабходна ўзяцца ў нас за садаводства і агародніну. Трэба таксама хуценька прадумаць справу паслуг вясковага насельніцтва. Шмат, а мо і большасць гэтых прац можна зрабіць без дадатковых інвестыцый, а толькі пры дапамозе адпаведнай арганізацыі працы...

З размовы, праведзенай у камітэце партыі, даведваюся, што Уладзіслава Ясельчук, кандыдат на пасла ў Сейм ПНР ад ФАН, з'яўляецца беспартыйнай. Сакратар павятовага камітэта М. Яраш ахарактарызаваў У. Ясельчук коратка: «Гэта беспартыйныя ахвярны і смелы дзеяч, выдатны педагог».

Шчыра задаволены з прычыны кандыдатуры У. Ясельчук на пасла настаўнікі Сакольскага павету, дзе з'яўляецца яна надалей сакратаром павятовага праўлення ЗНП, выконваючы гэту функцыю грамадска.

А. Карпюк
фота аўтара

ЛЮДЗІ ДОБРАЙ РАБОТЫ

Янка Грыка

Янка Грыка — ураджэнец Ляшукоў, Гайнаўскага павету. Вядзе ён 7,5 гектараву гаспадарку. Жытам абсявае больш 2 га зямельных угоддзяў. Дзяржаве прадае ён ад 560 да 1000 кілаграмаў жыта. Янка Грыка гадуе тры каровы і племяннога бугая. Ад кароў прадае 10—15 літраў малака ў суткі. Нядаўна пабудаваў ён новую клуню, дом і абору для свіней. Асабліва функцыянальнай з'яўляецца абора, якая пабудавана паводле сучасных патрабаванняў. Гадуе ён 9 свіней. У канцы мінулага года прадаў на скупачным пункце тры вепрукі: два вагою па 100—130 кілаграмаў і аднаго — 260 кілаграмаў. Янка Грыка карыстаецца ў палявых працах гуртковымі і ўласнымі сельскагаспадарчымі машынамі. Мае ўласны электрарухавік. За добрыя поспехі ў жывёлагадоўлі быў ён у канцы мінулага года адзначаны Бронзавым крыжам заслугі.

Тэкст і фота: (ця)

ЦЯЖКАЯ ДАРОГА ВЯСКОВАГА ДЗІЦЯЦІ

Зімою ў час кепскага надвор'я нялёгка даводзіцца дзецям хадзіць у школу, а ўжо найгорш тым вясковым дзецям, якія маюць да школы 3—4 кіламетры. І таму перш за ўсё тым дзецям неабходна арганізаваць даезд у школу, а ў школе — шклянку цёплага малака і свежую булку з маслам або джэмам. Бо, як усім вядома, змучанае дарогаю дзіцё не ў сілах пільна сачыць за ходам урока і неахвотна ўдзельнічае ў ім. Яно па сутнасці горш вучыцца. З думкай аб дапамозе такім дзецям асветныя ўлады арганізавалі харчаванне ў 58,2% усіх школ на Беласточчыне. Карыстаецца з яго 37,5% усіх школьнікаў. У паветах Беластоцкім, Бельскім, Дубровіцкім, Гайнаўскім, Сямяціцкім і Сакольскім найбольш вучняў карыстаецца з харчавання ў Дуброўскім — 71,1%, затым у Бельскім — 51% і Сямяціцкім 50,4%. Апрача таго, усім тым вучням, якія маюць далёка хадзіць у школу, асветныя ўлады прызначылі стыпендыі і арганізавалі лекарскую апеку ў першую чаргу. З дапамогай вучням прыйшлі бацькоўскія камітэты, якія частку сваіх грашовых фондаў таксама выкарыстоўваюць на харчовыя прадукты для вучняў. Напрыклад, бацькоўскі камітэт пры Засадніча гандлёвай школе ў Беластоку на абеды для вучняў прызначыў 20 тысяч злотых. Вельмі добра арганізаваў харчаванне аддзел асветы ў Сямяцічах, які знайшоў грошы на абеды для 3.672 вучняў, гэта значыць для 33,3% усіх вучняў, якія маюць цяжкія матэрыяльныя ўмовы.

Многія вучні вымушаны штодзень даязджаць у школу (25,3%). Найбольш вучняў даязджае ў прафесіянальныя сярэднія школы. Для прыкладу, да Беластока даязджае 2 800 вучняў (г.зн. 19,6% усіх школьнікаў), да Гайнаўкі — 50% вучняў і да Бельска — 30%. Даязджаюць яны поездам, аўтобусам або санямі. Паязды і аўтобусы часта спазняюцца, ды не найлепш з іх ацяпленнем. Бывае і так, што вучні вымушаны даязджаць у школу самым раннім аўтобусам, хаця ёсць і пазнейшыя, больш ім адпаведныя курсы аўтобуса. Усё гэта з-за таго, што прадпрыемства ПКС не хоча рэгістраваць білетаў на той ці іншы пазнейшы аўтобус. Так выглядае справа з вучнямі, якія даязджаюць да Засадніча прафесіянальнай школы ў Бельску. Вучні вымушаны ездзіць аўтобусам, які ёсць у 6 гадзін раніцы, а назад вяртацца ў 16 або 17 гадзін. Вучням даводзіцца доўга чакаць пасля ўрокаў на аўтобусным прыпынку. А ў Бельску ж няма ніякай прыпвакзальнай святліцы. У вясковыя школы дзяцей падвозяць найчасцей самі бацькі. Робяць гэта часта па чарзе.

Вернемся яшчэ да справы харчавання ў вясковых школах. Не ўсе кіраўнікі пачатковых школ паклапаціліся аб гэтым. Калі запытаць іх, чаму не вядуць яны харчавання, спасылаюцца яны на ўсялякія перашкоды, а найчасцей на тое, што няма каму гэтым заняцца. А цікава, хто ў першую чаргу павінен вырашыць гэта? Малако можна атрымаць на месцы са злеўняў малака. На вёсцы дзейнічаюць гурткі вясковых гаспадынь. Зімою варта ўключыць іх у акцыю «Шклянку гарачага малака кожнаму дзіцяці». Бадай кожная маці ведае аб тым, што змёрзшае дзіця няздольнае да навукі, мала актыўнае на ўроку і што пагражае яму хвароба.

Я. Цялушэцкі

Пачатак на стар. 1

БЕЛАРУСЫ Ў ГДАНЬСКУ

на вышэйшую ступень культурна-асветнай працы, на ступень арганізаванай дзейнасці. Патрэбна будзе тут дапамога Галоўнага праўлення з Беластока. На канферэнцыі аб такой патрэбе гаварылі многія. Запрашалі, каб часцей наведвалі Гданьск беластоцкія паэты, журналісты, дзеячы БГКТ. Такія сувязі неабходныя не толькі для іх, але і для нас, для Беласточчыны. Сярод членаў БГКТ у Гданьску многа студэнцкай моладзі, а Беласточчыне вельмі патрэбны разумныя і адукаваныя людзі. Залежыць нам на тым, каб як мага больш іх вярталася на Беласточчыну.

Большая дапамога з боку Галоўнага праўлення неабходная. Але Галоўнае праўленне ўсіх праблем не вырашыць. Члены БГКТ у Гданьску паказалі, што ўмеюць добра працаваць, добра пакіраваць культурна-асветнай працай. Вечарыны, якія арганізаваліся ў клубе, карысталіся вялікім зацікаўленнем не толькі сярод членаў таварыства, але ахвотна іх аглядалі украінцы, грэкі, рускія. За грамадскую працу ў аліўскім заапарку аддзел атрымаў падзяку ад Прэзідыума гарадской рады.

У часе канферэнцыі многія наракалі, што сярод іх няма спецыялістаў, які мог бы павесці хор ці тэатральны гурток. Не здаецца мне гэта праўдай. Сярод студэнтаў ёсць выпускнікі Бельскага педагагічнага ліцэя ці Беластоцкай настаўніцкай студыі, якія маюць музычную падрыхтоўку і маглі бы павесці напэўна хор, а тэатральнага інструктара ў такім горадзе, як Гданьск, таксама, мусіць, не цяжка знайсці. З добра падрыхтаванай праграмай можна было б выступіць не толькі ў Гданьску, але і ў навакольных вёсках, дзе пражываюць украінцы. Зрэшты, старшыня Крымінскі сардэчна да гэтага іх заахвочваў.

Думаю, што новае праўленне, якое было выбрана на другой справаздачна-выбарнай канферэнцыі, пазбудзецца гэтых клопатаў і паставіць культурна-асветную дзейнасць яшчэ на вышэйшы ўзровень. 19-асабовае праўленне — гэта людзі маладыя, якім напэўна хопіць запалу і ахвоты да працы. Старшынёй аддзела другі раз быў выбраны Янка Мацкевіч, а сакратаром таксама другі раз Аня Красько. Рэвізійную камісію ўзначаліла Марыся Галёнка. Праблемы свайго аддзела на VII з'ездзе БГКТ прадставяць дэлегаты Аня Красько, Янка Мацкевіч і Віктар Кірылюк.

Станіслаў Пазнанскі

Беларуская літаратура

АЛЯКСАНДР БАРШЧЭЎСКІ

ПЕРЫЯД XIX СТАГОДДЗЯ

УВОДЗІНЫ

Беларусь XIX стагоддзя прадстаўляе па сваіх якасцях і ўласцівасцях зусім іншую краіну, чым гэта было на працягу XV—XVIII стагоддзяў. У XVIII ст. Беларусь страціла сваю літаратуру. У канцы XVIII ст. Польшча страціла сваю незалежнасць. Была яна раздзелена паміж Расіяй, Прусіяй і Аўстрыяй. Такім чынам, прынамсі ў пэўнай ступені і палякі, і беларусы апынуліся ў аднолькавай сітуацыі, без уласнай дзяржаўнасці, з пагардай да сваёй мовы і культуры з боку захопнікаў. Магло б здавацца, што Расія як краіна, вырасшая з таго самага этнічнага пня, што і Беларусь, выкажа зразуменне для развіцця беларускай мовы і культуры. Так аднак не сталася. Рускія феадалы вялі барацьбу за Беларусь пад заклікам: «Адарванае вярнуць!». Трактавалі яны Беларусь, як арганічную частку Расіі. Зразумела, што пры такім падыходзе не магло быць гутаркі аб пашане да нацыі, да мясцовай спецыфікі, а тым больш аб прызнанні за Беларуссю культурнай і моўнай самастойнасці. Наадварот, рабілася ўсё, каб даказаць, што беларускасць — гэта штучна раздутая палякамі ідэя, што беларусы — гэта рускія, а нават і ўся беларуская літаратура перыяду Вялікага княства Літоўскага — гэта літаратура руская. Магло б здавацца, што ў такіх абставінах беларуская свядомасць і беларуская літаратура не маюць ніякіх шанцаў і надзей на адраджэнне. Тым больш, што насуперак рускай рэакцыі польская феадальная рэакцыя пачала даказваць адваротнае. Даказвала, што беларусы — гэта па сутнасці палякі, і іх развіццё павінна адбывацца толькі і выключна супольна з Польшчай. Сілы гэтыя вялі барацьбу за Беларусь без удзелу беларусаў. Аднак у рускім і асабліва ў польскім дэмакратычным асяроддзі паявілася ў XIX стагоддзі вялікая група этнографаў — вучоных, якія прыйшлі да вываду, што беларускі народ стварыў цікавую самастойную культуру і багаты фальклор, якія прадстаўляюць вялікую навуковую, мастацкую і этнічную вартасць. Пачынаюць паяўляцца публікацыі беларускага фальклору. З'яўляецца, такім чынам, фундамент, на якім можа зарадзіцца думка аб патрэбе беларускага адраджэння. Другой прычынаю гэтага адраджэння трэба шукаць у палітычных падзеях. Пасля Напалеонаўскіх воен ва ўсёй Еўропе паявілася імкненне сярод многіх прыгнечаных нацыянальнасцей да самастойнага незалежнага жыцця. І ўрэшце трэцяя прычына — еўрапейскі рамантызм, які, адварочваючыся ад халоднага класіцызму, заахвочваў пісьменнікаў звярнуцца да ўсяго, што роднае, шчырае, народнае, асабліва да фальклору.

Ужо гэтага ўсяго хапіла б да таго, каб вучоныя палітыкі і пісьменнікі маглі глядзець на Беларусь не толькі як на дадатак да суседніх народаў, але як на народ, прадстаўляючы самастойную вартасць. Аднак у Беларусі быў істотны яшчэ адзін момант. Нягледзячы на спустошанасць, якую выклікалі паланізацыя і русіфікацыя ў многіх інтэлігентаў, што пайшлі на службу да суседніх народаў, тлела ў сэрцы іскра прывязанасці да роднай зямлі, іскра болю за крыўды свайго народу, іскра гордасці, выкліканай славай мінулага ці прыгожасцю фальклору, іскра сораму, выкліканага з усвядомленага свайго рэнегацтва.

Якраз гэтыя людзі найчасцей вельмі асцярожна, нібы саромячыся сваёй сімпатыі да народа, часта ананімна пацягнуліся да пяра, каб пісаць па-беларуску. Зрэшты, не толькі па-беларуску, як правіла пісалі яны і па-польску, і па-руску. І гэта не дзіўна, былі ж гэта, як сказаў адзін з крытыкаў, па паходжанню беларусы, па выхаванню палякі, па дзяржаўнай прыналежнасці — рускія. Гэты кангламерат не мог не радзіць у сэрцы такіх людзей комплексаў, дзіўных схільнасцей і рэакцый і асацыяцый.

Адраджэнне беларускай літаратуры ў XIX ст. было марудным і цяжкім не толькі з тых прычын, аб якіх мы ўжо гаварылі, але таксама з прычыны адсутнасці беларускага чытача. Уся адукаваная праслойка беларускага насельніцтва пайшла на службу польскай або рускай нацыі. Людзі гэтыя, як правіла, нават тады, калі ведалі гутарковую беларускую мову, не выказвалі зацікаўлення беларускай творчасцю. Ды гэта і нармальна. Амаль усе асобы, адышоўшыя ад сваёй нацыі і далучыўшыеся да нацыі другой, робяць усё, каб даказаць сваю чысціню, каб давесці сваю вернасць і прывязанасць да новай нацыі ды абыякавасць да нацыі старой. Зразумела, што нельга гэтага сказаць аб усіх рэнегатах, аднак для большасці з іх якраз такое разуменне рэчаў характэрнае.

Хтосьці можа спытаць: а чаму ж беларускі народ не быў удзячным чытачом новай беларускай літаратуры? Адказ просты. Не мог быць чытачом, бо чытаць і пісаць не ўмеў. XVIII і першая палова XIX ст. — гэта апагей развіцця польскага і рускага феадалізму. Адносіны землеўласнікаў да сялян былі дзікімі і жорсткімі. Узмацняўся прыгонны рэжым. Народ жыў у бядзе, нястачах і цемры. Селянін ламаў сабе галаву, як пражыць, а не як пачытаць. Праўда, Пацёмкін, фаварыт царыцы Кацярыны II, будаваў прыгожыя вёскі, але вёскі гэтыя былі пазбаўлены жыцця. Абапал дарог, па якіх праязджала Кацярына, будаваў ён прыгожыя вёскі-макеты. Хаты мелі толькі адну або дзве сцяны з дыкты. Сцены гэтыя былі яскрава размаляваны. Здалёк здавалася, што ў такіх прыгожых харомах мусіць жыць багаты і шчаслівы народ.

Зацікаўленне конкурсам

Вялікае зацікаўленне чытальніцкім конкурсам пад загалоўкам «Ідэі ППР вечна жывыя» наглядаецца ў Гарадку і цэлай гарадоцкай акрузе. Кіраўнік грамадскай бібліятэкі ў Гарадку Тамара Бурачэўская мае зараз больш 150 заяў аб удзеле ў конкурсе. Найбольш заяў паступіла ад рабочых трыкатажнага камбіната «Каро», членаў ЗМВ, працаўнікоў ГРН, партыйнай арганізацыі і школьнікаў з Гарадка, ад членаў ЗМВ у Страшаве, гуртка вясковых гаспадыняў (КГВ) у Бялявічах, ад калектываў сельскагаспадарчай падрыхтоўкі (ПР) у Вейках і Падазяранах.

Варта адзначыць, што ў рамках папулярызацыі конкурсу праведзены шматлікія гутаркі і дыскусіі над кніжкай пад загалоўкам «Гісторыя польскага рабочага руху», а таксама была арганізавана выстаўка. (ця)

ЛЮДЗІ БГКТ

Марыя Кузьма

Ужо 10 год працуе ў ГРН у Клюковічах рэферэнтам скупкі. Сярод насельніцтва карыстаецца вялікім аўтарытэтам, таму што яна ўчынная, добра, палюдску выконвае свае абавязкі, ветлівая. Адным словам, працаўнік з яе слушны. Жыве яна ў суседняй вёсцы Вычулкі. Там яна ўжо многа год узначальвае гурток БГКТ. У мінулых гадах быў у Вычулках добры драмгурток, у якім яна сама выконвала галоўныя ролі.

Пасля таго, як Марыя вышла замуж і прыбыло ёй шмат сямейных абавязкаў, драмгуртком не было каму заняцца. Але ўжо падраслі дзеці, і цяпер яна сама сцвярджае, што ўсё зробіць, каб зноў распачаў працу мастацкі калектыў.

М. Хмялеўскі
фота Я. Цялушэцкі

Тым больш, што натоўпы прыгожа апранутых сялян стаялі абапал дарогі. Сяляне маліліся, спявалі песні, танцавалі, трымалі ў руках кнігі. Атрымлівалася карціна ідылічнай сытасці і шчаслівасці. Карціны гэтыя аднак не мелі нічога супольнага з рэчаіснасцю. І рускі, і беларускі мужык жылі ў бядзе і нястачах. І зразумела, тэатральныя прыёмы Пацёмкіна і ўсёй царскай адміністрацыі не маглі нават на вяршок палепшыць народнай долі.

І так, народ быў цёмны. І таму існавала неабходнасць не толькі ствараць беларускую літаратуру, але знайсці людзей, якія гэтую літаратуру будуць чытаць народу. Гэты стан рэчаў мусіў акрэсліць характар беларускай літаратуры ў перыяд яе адраджэння. Літаратура гэта была прадуктам інтэлігенцыі, творчая інтэлігенцыя была прадуктам слоя землеўласнікаў. Пісьменнікі ў меншай або большай ступені разумелі недасканаласць існуючай сістэмы, але ніводзін з іх, за выключэннем Каліноўскага, не выступаў за ліквідацыю феадальнай сістэмы. Пісьменнікі гэтыя марылі пра паляпшэнне жыцця селяніна, пра паляпшэнне адносін паміж панам і селянінам, але працэс гэтага паляпшэння звязвалі толькі і выключна з маральным удасканальваннем людзей. Такая канцэпцыя мусіла зрадзіць літаратуру дыдактычную, літаратуру маралізатарскую, літаратуру хлапаманскую.

Няма сумненняў, што якраз такой і ёсць беларуская літаратура ў першы перыяд свайго адраджэння — у пачатку XIX ст.

Пачатак на стар. 1

ПЕРАДАВЫ РАБОЧЫ І АРГАНІЗАТАР

нення раз'яснілі твары рабочых, стала цёпла і радасна на душы ў Яна Войны. Хто як хто, але ён разумеў чалавечую радасць з працы.

Нарадзіўся Ян Война 21 мая 1935 года тут, у Орлі, у сям'і рабочага. Бацька быў кавалём, працаваў у варштатах у гэтай жа кафлярні. Трагедыя апошняй вайны сваім крывавым крылом зачапіла і сям'ю Войнаў. У часе ваенных дзеянняў у 1941 годзе загінуў бацька. Удаве з пяцю маленькімі дзяцьмі ва ўмовах гітлераўскай акупацыі было жудасна цяжка пракарміцца, адзецца, пражыць. Ужо тады маленькі Яначка глядзеў на жыццё па-даросламу, зведаў цану кавалка хлеба і вартасць дабраты людскога сэрца. І чуласць да чалавечага гора, бяды і крыўды трывала закаранілася ў яго душы.

Пасля заканчэння пачатковай школы ў Орлі ён выбраў сабе прафесію свайго бацькі. Паступіў у завадскую механічную школу ў Гайнаўцы. І вось ужо чатырнаццаць год ён працуе механікам-экскаватаршчыкам у Орлі: летам — у цагельні, зімой — у кафлярні. І за гэтыя доўгія гады ні адна грамадска карысная справа ў мястэчку не адбылася без удзелу Я. Войны. Любяць і шануюць яго арлянцы, а доказам гэтага з'яўляецца факт, што ад 1960 года яго нязменна выбіраюць сакратаром партыйнай арганізацыі.

Калі ўсю краіну ахапілі ідэі аднаўлення жыцця і гаспадаркі, распачатыя на VII і VIII пленумах ЦК ПАРП, Ян Война ішоў ад рабочага да рабочага, пытаючы, што можна змяніць на лепшае на абодвух прадпрыемствах, каб і вытворчасць павысілася і ўмовы працы палепшыліся. І рабочыя падалі яму звыш дваццаці прапаноў, якія можна было здзейсніць на месцы, не ўклаўшы ні граша дадатковых інвестыцый. Прыступілі да іх выканання зараз жа, не адкладаючы. І кафлярня з апошняга (на восем прадпрыемстваў у трэсце) паднялася на чацвёртае месца. А ў гонар VI з'езду калектыў кафлярні даў дадатковую прадукцыю вартасцю ў 15 тысяч злотых. У цагельні рабочыя выканалі чын у 7 тысяч злотых. Рушылі таксама справы сацыяльнага забеспячэння, асабліва ў цагельні, дзе былі найбольшыя занядбанні. Абсталяваны раздзявальні, умывальні з халоднай і цёплай вадой, святліцы, у якіх можна спакойна з'есці снеданне. Цяпер жа думкі рабочых канцэнтруюцца вакол таго, як павысіць якасць кафлі і цэглы.

5 лютага 1972 г. адбылася канферэнцыя рабочага самаўпраўлення на прадпрыемстве будаўнічай керамікі ў Сямяцічах, да якога належаць кафлярня і цагельня з Орлі. У адказ на заклік партыі і ўрада аб павелічэнні звышпланавай прадукцыі канферэнцыя вырашыла даць дадаткова 100 тысяч штук кафляў і 200 тысяч штук місачак да знічаў. Гэта складзе дадатковую вартасць прадукцыі ў адзін мільён злотых. Трэцюю частку звышпланавых місачак да знічаў (60 тысяч штук) дасць кафлярня з Орлі. Іх выраб абыдзецца без дадатковых коштаў, без дадатковага расходу дроў на выпал. Апрача гэтага, арлянскія рабочыя выказалі сваю гатоўнасць даць, калі гэта спатрэбіцца, дадатковую прадукцыю і кафляў і цэглы. На канферэнцыі сярод дэлегацыі арлянскіх рабочых быў і Ян Война.

Калі на ціхае мястэчка апускаўся шэры лютаўскі змрок, я наведаў Яна Войну ў яго доме. З прыемнасцю пераступіў парог гэтага новага, мураванага, прыгожага доміка. Пабудаваў яго Я. Война нядаўна гаспадарчым спосабам, большасць будаўнічых работ выканаў сам уласнаручна. Унутры дома — чыста, утульна, парадак. Адразу відаць, што ў ім жывуць гаспадарлівыя і інтэлігентныя людзі.

Гаспадыня дому — Ніна Война схілілася каля стала над вучнёўскімі сшыткамі, папраўляе дыктант. Яна ўжо пятнаццаць год працуе настаўніцай. Старшы сын — дванаццацігадовы Міша заглыбіўся ў чытанне кнігі. Дзесяцігадовая Святлана пад наглядам таты робіць урокі. Толькі паўтарагадовы Яначка бушуе па пакоі і, як кажа пані Ніна, проста ўправы на яго няма...

Я глядзеў на гэтую ціхую і працавітую сям'ю, прыгадваў новыя мураваныя дамы, што за апошнія гады выраслі ў мястэчках і сёлах Бельшчыны, і думаў:

«Адпаведнага маем кандыдата на пасла ў Сейм. Ян Война поўнасцю заслугоўвае на тое, каб быць прадстаўніком усіх нас у нашым народным парламенце».

Мікалай Гайдук
Фота — Я. Цялушэцкі

СЛЕДАМ НАШЫХ ПУБЛІКАЦЫЙ

У КЛЕНІКАХ УЧОРА І СЁННЯ

Ужо мінае шосты год з таго часу, калі два журналісты нашага тыднёвіка пісалі пра Кленікі: «У пачатку нашага веку Кленікам пашанцавала мець энергічнага свяшчэнніка Івана Хлябцэвіча... За прычынаю яго ды ягоных сыноў у 1907 годзе створана ў Кленіках публічная бібліятэка. Раней, недзе ў 1905 годзе, Хлябцэвіч перабудаваў сваю лазню на царкоўна-прыхадское жаночае вучылішча для кленіцкіх дзяўчат».

Аўтары гэтага артыкула ў 1966 годзе пісалі: «Слава Кленікаў у спорце. Кленіцкія спартсмены выйшлі на агульнаваяводскую арэну: рыхтуюцца да ваяводскай спартакіяды ў Алецку...» А старшыня грамадскай рады ў Кленіках скардзіўся, што ў Кленіках пануе сярэднявякоўе, што вельмі павольна змяняюцца тут навыкі і звычаі... Ёсць 22 гаспадары, якія нічога не плацяць дзяржаве, і іхнія гаспадаркі трэба адчужаць — «вывлашчаць».

Едзем у Кленікі, каб паглядзець і параўнаць, што тут новага, што змянілася.

КЛЕНІЦКАЯ «СЛАВА» — ЗАРАЗ

У Кленіках існуе клуб гаспадара. У часе нашай пабыўкі тут адбываўся курс трактарыстаў. Побач з клубам жыве адна «гаспадарная» жанчына. Праўда, збожжа з поля збірае яна ў кастрычніку, затое дасканалая ў пастаўцы гарэлкі, якую ў яе хаце можна купіць заўсёды. Што праўда, то праўда — наша знаёмая замнога на ёй не зарабляе, усяго 10 зл. на паўлітры. Але калі кленіцкая крама закрыта з прычыны, напрыклад, інвентарызацыі, аж два разы ездзіць яна ў Чыжы, адкуль прыпірае з мяшком гарэлкі. І хто тут скажа, што яна не аператыўная? А кандыдатам на трактарыстаў дык проста роскаш: праз плот, за паўлітра, назад — і ўжо можна «курсавацца».

І не думайце, шаноўныя чытачы, што гэта адзіны выпадак у Кленіках. Тут усе ведаюць, што такіх «патаемак» у Кленіках ёсць пяць — шэсць. Калісь нават спрабавала ўмяшацца ў гэтыя справы «калегія», але нічога не выйшла, бо ўсё даравала амністыя.

Хтосьці дасціпны ў адзін святочны дзень (калі закрытая крама) пастанавіў падлічыць колькасць прададзеных паўлітровак. Пераканаўся, што прададзена больш 50 бутэлек гарэлкі з заробкам на кожнай 10 зл., што раўняецца 500 злотых даходу. Дзе столькі заробіш?

Сяло Кленікі зімой. *Фота А. Карпюк*

Нядрэнныя агульныя вынікі кленіцкага п'янства. У вёсцы ёсць нямала «налаговых» п'яніц, многа кандыдатаў на гэтую грамадскую хваробу. У мінулым годзе малады 35-гадовы мужчына затравіўся алкаголем. Мікалаю М. 32 гады, яго гаспадарка знішчэлая, зрэшты, не гаспадарыць на ёй, а толькі п'е. Падобная справа з Фёдарам К. і іншымі. Ды і сам скляповы спажывецкай крамы — гэта чалавек хворы алкагалізмам. Трымаюць яго тут, як гавораць, толькі таму, што яму недалёка да пенсіі і што ён... заслужаны.

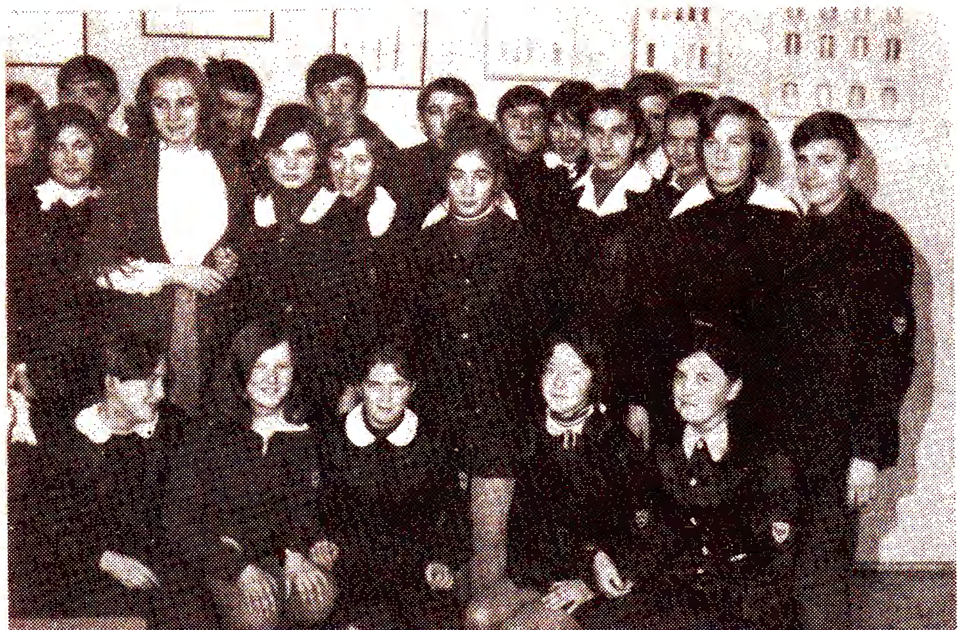
Што ж зараз такая «кленіцкая слава»?!..

За апошнія 6 год Кленікам прыбылі новыя ўстановы. Стала больш ураднікаў, кіраўнікоў. Ёсць тут сушарня зялёнай травы і бульбы, «жвіроўня», МБМ. Зласлівыя гавораць, што некаторыя «патаемкі» з гарэлкай і вінам паўсталі на тое, каб абслугоўваць гэтыя ўстановы, «дзе без гарэлкі не абыйдзецца». Мы гэтага не пацвердзілі, але ў гэтай няпраўдзе можа быць і праўда — гэтага не выключаем.

Дык загінулі слаўныя традыцыі чытальніцкай працы, працы асветнай, загінула прыгожая традыцыя кленіцкага спорту. П'янства стала кашмарам.

Але зорачка надзеі існуе. У Кленіках распачала працу сельскагаспадарчая школа (ЗСР). Тут моладзь «быстрая». Трэба спадзявацца, што калі дойдуць да гаспадарання вёскаю, адменяць яны славу Кленік у напрамку, які ведае гісторыя гэтай мясцовасці і патрабуе сучаснасць.

А.Лабановіч

Іх чакаюць Кленікі. Вучні ЗСР.

© PDF: Kamunikat.org 2020
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

ЛІТАРАТУРНАЕ СЯБРОЎСТВА, ГОД 1972.

Адным са звенняў Акадэміі навук СССР у Маскве з'яўляецца секцыя па гісторыі славянскіх літаратур. Яе навуковы сакратар, доктар Віктар Хор'еў — шчыры сябар польскай літаратуры. Ён аўтар манаграфіі аб Уладзіславе Бранеўскім і крытычнага даследавання «Развіццё марксісцкай крытыкі ў Польшчы ў гадах 1880—1939», ён рэдактар і суаўтар двухтомнага падручніка «Гісторыя польскай літаратуры». Ды ён яшчэ дасканалы знаўца ўсяго таго, што з польскай літаратуры зараз паяўляецца ў Савецкім Саюзе.

Таму польскі тыднёвік «Пшыязнь» менавіта да яго звярнуўся за інфармацыяй аб навінках польскай літаратуры ў Савецкім Саюзе. З паясненняў доктара Хор'ева вынікае, што савецкія людзі праяўляюць вялікае зацікаўленне кніжкамі польскіх пісьменнікаў. Яны ніколі не залежваюцца на паліцах кнігарняў. Творы Пруса, Ажэшкі, Сянкевіча і Жэромскага на рускай мове ўжо поўнасцю распрададзены.

Гэта польская класіка. Але не толькі яна мае ў Савецкам Саюзе сваіх прыхільнікаў. Вось раман з першых гадоў XIX стагоддзя — «Рукапіс, знойдзены ў Сарагосе», аўтарам якога з'яўляецца Ян Патоцкі. За гэтай кніжкай прыходзілася стаяць у чарзе, яе выпусцілі два савецкія выдавецтвы. Хутка з кніжных прылаўкаў прапала падборка вершаў вядомага міжваеннага, аднак «не лёгкага» ў чытанні, паэта Балеслава Лесьмяна.

На савецкім кніжным рынку паявіліся «Попел і алмаз» Анджэеўскага, «Бронзавыя вароты» і «Установа» Брэзы, «Як быць каханай» Брандыса, «Агнешка, дачка Калумба» Маха. Былі бадай усе кніжкі Лема, які ў савецкіх чытачоў карыстаецца асаблівым зацікаўленнем — з увагі на яго касмічную фантазію. Выдаваліся на рускай мове Яраслаў Івашкевіч, Тадэвуш Галуй, Андрэй Шчыпёрскі, Аляксандр Мінкоўскі і Ян Юзэф Шчэпанскі.

— Вось цяпер, — гаворыць доктар Хор'еў, — мы займаемся апрацоўкай «Бібліятэкі літаратуры Народнай Польшчы». Гэта адказнае выдавецкае мерапрыемства разлічана на 15 тамоў, якія сістэматычна будуць паяўляцца ў 1973—1977 гадах. Сярод іх будзе двухтомная

анталогія навейшай польскай, ужо пасляваеннай паэзіі, аднатомная падборка сцэнічнай літаратуры, анталогія навелы і апавяданняў аж 30-ці аўтараў. Затым асобныя тамы гэтай серыі прадбачаны для твораў Бароўскага, Анджэеўскага, Дыгата, Мар'яна Брандыса, Вільгельма Маха, Путрамента, Філіповіча, Станіслава Лема і іншых. Могуць — гэта поўнасцю зразумела — паяўляцца кніжкі польскіх пісьменнікаў незалежна ад «Бібліятэкі літаратуры Народнай Польшчы».

Гэта праўда. У апошніх месяцах мінулага года паявіцца, для прыкладу, том прозы Станіслава Дыгата, з уступным словам да яго менавіта доктара Віктара Хор'ева.

Спецыялісты па польскай літаратуры з секцыі славянскіх літаратур займаюцца не толькі рэкамендацыяй перакладаў мастацкіх тэкстаў. Яны таксама сістэматычна вывучаюць шматлікія праблемы з гісторыі польскай літаратуры. Для прыкладу, Аляксандр Ліпатаў цікавіцца пачаткамі мастацкага рамана ў Польшчы, Варыс Стахееў займаецца эстэтыкай польскага рамантызму, Раман Горскі — аўтар кніжак «Польскі гістарычны раман» і «Гістарычныя раманы Генрыка Сянкевіча» — закончыў ужо працу над чарговым сваім даследаваннем «Наватарства польскай мастацкай прозы сярэдзіны XIX стагоддзя». Віівіяна Віт, якая раней вывучала жыццё і творчасць Стэфана Жэромскага, цяпер працуе над праблемай крытычнага рэалізму ў польскай літаратуры на пераломе XIX і XX стагоддзяў. Спецыялістам па польскай літаратуры міжваеннага перыяду з'яўляецца Віктар Хор'еў, які цяпер распрацоўвае лёс польскага рамана ў 1920—1939 гадах.

Навуковыя работнікі секцыі рашылі ганарова сустрэць XXX-годдзе народнай улады ў Польшчы. Іх падарункам на гэты знамянальны юбілей нашай краіны будзе кніжка, якая зарэкамендуе савецкім чытачам 15 самых выдатных польскіх літаратараў, якія ў развіцці польскай пасляваеннай літаратуры пакінулі найбольш значны след. Будзе яна як бы працягам двухтомнай «Гісторыі польскай літаратуры».

З усяго гэтага вынікае адзін вельмі пацяшальны для нас вывад: азнаямленне савецкага грамадства з польскай літаратурай праходзіць па разумна распрацаванаму плану, які гарантуе поўны поспех.

Віктар Рудчык

КУТОК ГАСПАДЫНІ

ШТО РАБІЦЬ, КАБ ДОБРА ЗВАРЫЦЬ

ЯК ВЫКАРЫСТАЦЬ МАРОЖАНЫЯ ВІТАМІНЫ?

Зімою вітаміны можна поўнасцю выкарыстоўваць дзякуючы замарожанай гародніне і фруктам. Каб яны былі поўнавартасныя, неабходна купляць іх у стане поўнага замарожання і правільна размарожваць і падрыхтоўваць.

Наогул прамысловасць бярэ да замарожвання фрукты і гародніну найвышэйшага гатунку, спелыя і здаровыя. У часе так званай уступнай апрацоўкі гародніну і фрукты чысцяць, сартуюць, палошчуць, а калі трэба, і абіраюць, пасля чаго на працягу некалькіх мінут замарожваюць у нізкай тэмпературы (— 35 градусаў). Пасля гэтага марожаную гародніну і фрукты запакоўваюць у фолію ці ў картон. Так яны перахоўваюцца зімою ўвесь час у адной тэмпературы. Могуць яны быць замарожанымі неабмежаваную колькасць часу і не трацяць нічога на гэтым.

Калі аднак магазін альбо набыўца трымае марожаныя прадукты ў неадпаведных умовах, і яны пачнуць размаражвацца (мы маем на думцы гародніну, фрукты, а таксама марожанае мяса ці рыбу), то трацяць яны хутка вітаміны і мінеральныя солі, гэта значыць, усё найбольш каштоўнае, што ў іх ёсць. Адначасова гэтыя прадукты могуць траціць колер, арамат і смак. Могуць яны стаяцца нават шкоднымі для здароўя, калі будуць перахоўвацца ў такім стане даўжэйшы час.

Такім чынам, неабходна памятаць, што:

Калі марожанага прадукта не бярэм адразу ж да падрыхтоўкі, неабходна схаваць яго ў халадзільнік з вельмі нізкай тэмпературай (прынамсі — 18 градусаў) альбо палажыць на мароз.

Калі хто не мае халадзільніка і на дварэ няма марозу, трэба завярнуць мароланы прадукт у некалькі пластоў паперы, аднак такім чынам можна перахоўваць мароланы прадукт усяго 2—3 гадзіны.

Гародніны, прызначанай да варэння, смажэння альбо тушэння, не размаражваем, а адразу кладзем у кіпяток ці на моцна разагрэты тлушч. Гародніну на салат размаражваем настолькі, каб можна было яе раздробніць, а памідоры, напрыклад, неабходна на некалькі хвілін апусціць у кіпяток, пасля чаго зняць з іх скурку.

Фрукты, прызначаныя да спажыцця ў сырым стане, неабходна размарозіць, выкладаючы іх на талерку і перасыпаючы іх цукрам. Размарожванне іх працягваецца ад 2 да 4 гадзін у залежнасці ад велічыні фруктаў.

Фрукты, прызначаныя на піражкі ці кнэдлі, бярэм зусім замарожаныя альбо размарожаныя настолькі, каб можна было з іх выняць костачку (напрыклад са сліў), пасля чаго адразу заварачваем у цеста і варым.

З фруктаў і гародніны можна падрыхтоўваць такія ж самыя патравы, як са свежых. Аднак час іх падрыхтоўкі і варкі намнога карацейшы.

Гаспадыня

КОНКУРС

на ўспаміны аб ППР

У верасні мінулага года аддзел гісторыі партыі пры ВК ПАРП і беластоцкі Музей рэвалюцыйнага руху ў супрацоўніцтве з Акруговым праўленнем ЗБоВіД, ваяводскімі праўленнямі ЗМС і ЗМВ, камэндай беластоцкай харугві, кураторыяй школьнай акругі і рэдакцыяй «Газеты Беластоцкай» аб'явілі ВЯЛІКІ КОНКУРС на апрацоўку хронікі або ўспаміну аб арганізоўванні і дзейнасці павятовага, гміннага або гарадскога камітэта ППР, арганізацыі ППР на прадпрыемстве, ва ўстановах і на вёсцы, або павятовага, гміннага ці гарадскога праўлення ці гуртка ЗВМ.

Конкурсам зацікавіліся былыя дзеячы ППР і ЗВМ на Беласточчыне. Працы, якія прысылаюцца ў Музей рэвалюцыйнага руху ў Беластоку, адлюстроўваюць працэсы стварэння і станаўлення ППР, яе ролю ў барацьбе за народную ўладу, у правядзенні сельскагаспадарчай рэформы, народнага рэферэндума, выбараў у Сейм, арганізоўвання органаў народнай улады ў паветах, МО, ОРМО, навучальных устаноў і пляцовак культуры, гандлёвых устаноў, адбудоўвання прадпрыемстваў і г.д.

Большасць прац, прысланых на конкурс, падаюць простае і дакладнае апісанне фактаў, падзей, звязаных з асабістымі перажываннямі, з дзейнасцю ўстаноў і арганізацый ППР і ЗВМ. Успаміны часта ілюструюцца фотаздымкамі і дакументамі з тых часоў, а часам нават да працы далучаюцца экспанаты.

Сярод успамінаў былых дзеячоў ППР і хронік ёсць нямала апрацовак школьнай моладзі, бо, як вядома, арганізатары запрасілі моладзь удзельнічаць у конкурсе.

Тэрмін прыёму прац заканчваецца ў канцы красавіка. Такім чынам, часу засталося мала. Хто яшчэ не напісаў працы, павінен скончыць яе як найхутчэй.

Нядаўна арганізатары конкурсу падвоілі велічыню I узнагароды з 5 тысяч да 10 тысяч злотых. Другая ўзнагарода — 5 тыс. зл., дзве трэція — па 3 тыс. зл., пяць узнагарод па 1 тыс. зл. і некалькі — па 500 зл., ды яшчэ шэраг рэчавых узнагарод.

Сардэчна запрашаем усіх ахвотных прыняць удзел у конкурсе. Высылаць працы трэба на адрас: Музей рэвалюцыйнага руху, Беласток, вул. Кілінскага, 6

Б. Нікіцюк.

Фота: Я. Цялушэцкі.

ВЯРТАННЕ КОМАРА

Выпіска з даведкі РА фронту:

«Голас праз радыёстанцыю Мак у тэлеграме № 19 ад 22.9.44 г. паведаміў, што радыстка Комар 16.9.44 г. арыштавана праз пеленгацыю. Сетка захавалася. Пасля гэтага 18.9.44 г. Комар паведаміла: 14.9 Вілк Усходняя ўскраіна Кракаў — Кобежыцэ.

...Заўвага: ва ўсіх радыёграмах радыстка Комар дае сігнал правалу». 25.9. сувязь з Комарам спынілася.

Мы чакалі самалёт з абяцаным грузам. Мак, Тадэк і я. Ардынарац Тадка прыцягнуў кажух. Нам яго хапіла на трох. Побач чарнелі піраміды галля. Я ляжаў моўчкі, услухоўваючыся ў цішыню ночы. Вось тут і знайшоў мяне сувязны з пшэдковіцкай пляцоўкі-яўкі — Яшэк.

— Таважыш капітан, таважыш капітан, я справадзіў тутай Ольгу.

Ольга, якая Ольга? Тут я пачуў крокі. Лёгкія, хуткія, вельмі знаёмыя. Гэта была наша Ольга. Схопленая гітлераўцамі, вывезеная ў невядомым напрамку. Тая самая, якую мы ўжо ў думках пахавалі. Стаяла перада мною жывая, здаровая. І да самага ранку Комар расказвала сваю адысею:

— Усю ноч я не звяла вачэй. Развітвалася з жыццём. Чытала надпісы на сценах, чула жахі той страшэннай ночы. Тады ж я вырашыла сказаць немцам, што ў мяне нібыта прызначана сустрэча ў каменяломні. Усё старанна абдумала і на допыце заявіла аб гэтым. Прыняла рашэнне ўцячы. Немцы ўхапіліся за гэту ўяўную сустрэчу і павезлі мяне ў каменяломню. Але калі мы ад'ехалі ад Мантэлюпіхе і я ўбачыла грузавікі з узброенымі салдатамі, мае планы рухнулі. Мы вярнуліся ў Кракаў ні з чым. Немцы перавялі мяне з турмы ў аддзел абвера. Я апынулася ў руках нямецкай контрразведкі.

Адразу здагадалася, што прывезлі мяне для радыёгульні. Па разведшколе добра ведала, што гэта такое: бяруцца твае пазыўныя, твой шыфр, твая рацыя і ў Цэнтр пасылаецца дэзінфармацыя, падрыхтаваная і адпаведна прыпраўленая на абвераўскай кухні.

«Як быць? Што рабіць? Не згаджацца? Тады канец. Зноў Мантэлюпіхе. І ўжо ніякай надзеі. А тут хоць і салдат мноства, а магчымасцей для ўцёкаў больш.

А што калі паспрабаваць? Уступіць у гульню яшчэ не значыць прайграць».

Мяне завялі ў радыёрубку. Сусед злева, рыжы радыст у новенькіх навушніках, прысунуўся бліжэй, падміргнуў, як стары знаёмы, і заспяваў насвістваючы: «Сіб... Сіб... Сіб...»

Мае пазыўныя. Але ў кожнага радыста свой «почырк». Вось чаму ім патрэбна менавіта Ольга. Што ж, гуляць дык гуляць.

У «дэзатэлеграме» я паведаміла Цэнтру загадзя абумоўлены аварыйны сігнал, сігнал правалу.

«Омар, Омар», — адстуквала я ключом, прапускаючы, як было прадугледжана, першую літару сваіх пазыўных, і Цэнтр зразумеў: Комар у бядзе, Комар у руках ворага, усё, што перадае Омар, — дэза. Начальнікам аддзела быў капітан, а яго намеснікам — немец, выхадзец з Расіі, Отман. Пасля гутарак з ім у мяне ўзнікла думка схіліць яго да супрацоўніцтва з намі. Я пачала асцярожна правяраць яго. Ён сапраўды разумеў, што блізка канец і яму давядзецца адказваць за ўсе злачынствы, учыненыя ў час вайны. Нарэшце, мне ўдалося пераканаць яго ў тым, што, супрацоўнічаючы з намі, ён зможа часткова загладзіць сваю віну.

25 верасня, калі на дварэ сцямнела, я ўцякла. Перабралася праз шашу і кінулася да лесу. Ці доўга я бегла, не памятаю. Ведаю толькі, што бегла, пакуль не скончыўся лес, а ён быў вялікі, цягнуўся кіламетраў на пяць — сем. І толькі калі я апынулася на ўскрайку лесу і ўбачыла наперадзе Модльнічку (у той момант я не ведала, што гэта за мясцовасць), толькі тады крыху супакоілася. Крадучыся, падышла да нейкага доміка, што стаяў на водшыбе. Гаспадары ўпусцілі мяне, накармілі, але праводзіць адмовіліся: сказалі, што навокал нямецкія патрулі.

На світанні яны паказалі мне, як ісці далей. Неўзабаве я дабралася да Рыбне. Там мяне пераапранулі, схавалі ў капе жыта і ўстанавілі назіранне за дарогамі. Ноччу накіравалася да партызан. Там сустрэлася з Аляксеем. Ад яго даведалася, што мяне чакаюць, што ўсе

ТРЫБУНА чытачоў

ДОБРАЕ СУПРАЦОЎНІЦТВА

18 і 19 лютага г.г. у гуртку КГВ у Тапчыкалах, Бельскага павету, адбыўся паказ рацыянальнага кармлення. Паказ арганізавала старшыня гэтага гуртка, вядомы грамадскі дзеяч Ніна Сікора, якая камандуе сваімі жанчынамі, нібы найлепшы камандуючы арміяй. У паказе прыняло ўдзел 13 жанчын, інструктара прыслаў ГС з Орлі.

На заканчэнне конкурсу адбылася вечарына, спалучаная з чытальніцкім конкурсам «Ідэі ППР вечна жывыя», які арганізавала кіраўнічка грамадскай бібліятэкі Вольга Пракапюк. У мастацкай частцы жанчыны выканалі шмат народных песняў. Тры асобы кіраўнічка бібліятэкі выбрала да конкурсу беларускай песні. З'яўляюцца імі Анна Баран, Марыя Крук і Ян Шчыгел.

Вельмі добрыя вынікі дае супрацоўніцтва ГС у Орлі, бібліятэкі ў Грэдалях і гуртка гаспадынь у Тапчыкалах.

П. О.

НЕ ТАК ПРОСТА

У Дубічах Царкоўных святліца свеціць пустэчай: няма светліцовага. На гэту пасаду нешта ў нас не гоняцца. Вядома, патрэбна тут матура, але ёсць і іншая праўда: сядзяць дома маладыя, з сярэдняй адукацыяй людзі і плятуць карабкі. Яны кажуць: у святліцы трэба замнога галавою варочаць, замнога бегаць, актывізаваць, а гэта не так проста. Во, каб у прэзідыуме ГРН сядзець за сталом!

Былі кандыдаты і да святліцы. Але яны ставілі свае патрабаванні: уключаць і выключаць тэлевізар, адкрываць і замыкаць будынак. Адным словам, рабіць тое, што рабілі іншыя да іх.

Ці знойдзецца ў нас такі, які б захацеў і здолеў працаваць у святліцы па-новаму?

П. Дубовіч

БУРА Ў ЛЕСЕ

Ўсё навокал пацямнела,
эмоўклі птушак галасы.
Цёмна хмара наляцела
на дрымучыя лясы.

Раптам ў небе адгукнуўся
дзесь далёка першы гром.
Стары бор ўвесь скалыхнуўся,
загудзеў і зноў замоўк.

Потым ўрэзаў дождж па дрэвах,
нібы хтось вадой паліў.
Лес гудзе у грозных спевах
І згінаецца к зямлі.

Па-над лесам пекла стала.
Б'е маланка сярод хмар.
Б'е яна куды папала,
то ў паляны, то ў гушчар.

Аднак бура заціхае.
Лес шумеў, шумеў і змоўк.
Сонца зноў спакой вяртае.
Лес жыццём стаў дыхаць зноў.

Міхась Шаховіч
Агульнаадукацыйны ліцэй імя Б. Тарашкевіча ў Бельску Падляшскім

жывыя і здаровыя, што справы ідуць добра. Значыць, Урубль і яго дочкі нікога не выдалі. Ноччу са Сташкам пайшла ў горы. Раніцай мы сустрэліся са сваімі. Якая гэта была радасная, сардэчная, хвалюючая сустрэча!..»

...Уцёкі, вярбоўка контрразведчыка з абвера.

Фантастычна, непраўдападобна. Вельмі гладка, вельмі добра ўсё абышлося. Ці паверыць Цэнтр? Ці павераць людзі Тадка? А ты сам? Я слухаў Ольгу і лавіў сябе на дзіўнай думцы: калі б здарылася ўсё гэта месяц назад, мог і не паверыць. Няма ліха без дабра. Сам прайшоў праз гэта. Сам удала выбраўся з гестапаўскай пятлі. Але Отман... Ці можна яму верыць? Відаць па ўсім, спрактыкаваны, цёрты. Не выключана: уся гісторыя з уцёкамі — пачатак шырока задуманай правакацыі. «Уцёрціся, увайсці ў давер, наладзіць сувязь і адным ударам пакончыць з групай, з усёй агентурнай сеткай».

А калі не правакацыя? Атрымаць намесніка начальніка армейскай контрразведкі. Калі яшчэ здарыцца такая магчымасць? У руках у Отмана пакуль адна-адзіная нітка — адрас Таргоўскага. Яго дом назвала Ольга. Я даручыў Гразе ўзмацніць назіранне за явачнай кватэрай і часова звесці да мінімуму кантакты з яе гаспадаром. Цяпер заставалася толькі адно: чакаць.

(Працяг будзе)

ПАЖАРЫ

14.II.72 г. згарэла мураваная абора Івана Грыгарука з Кленік, Гайнаўскага павету. Вартасць аборы каля 130.000 злотых. 20.II.72 г. у вёсцы Курашава, таго ж павету, згарэла стадола Максіма Грыгарука, а таксама і стадола яго суседа Пятра Заянчкоўскага. Агульная сума стратаў каля 150.000 зл.

Кансультацыя юрыста

ПЫТАННЕ: Перад вайной я выехаў за граніцу. У гэтым часе памёр мой бацька і пакінуў гаспадарку, на якой працаваў мой брат. Я пасля вайны жыў на гаспадарцы маёй жонкі. У 1971 годзе павятовы суд сцвердзіў, што брат мой набыў уласнасць гаспадаркі праз даўнасць — у 1956 годзе. Я чуў, што ўсякія прэтэнзіі пасля 10 год беспадстаўныя. З гэтага вынікала б, што брат мог выступіць у суд на працягу 10 год, лічачы ад 1956 года, г. зн. пасля 1966 года прэтэнзіі брата не мелі сэнсу. Ці пастанову суда можна прызнаць правільнай?

АДКАЗ: Паводле цывільнага кодэкса, нельга выступаць у суд пасля заканчэння тэрміну даўнасці. Тэрмінам даўнасці з'яўляецца 10 год, калі закон не прадбачыць карацейшага тэрміну. Гэта аднак не адносіцца да вышэй пададзенага прыкладу. Справа ў тым, што праз даўнасць той, хто валодаў гаспадаркай, становіцца ўласнікам гэтай гаспадаркі з моцы самога закона. Ён застаецца ўласнікам незалежна ад таго, ці выступіць у суд, каб сцвердзіць набыццё ўласнасці праз даўнасць, ці наогул у суд не выступіць. Рашэнне суда ў гэткіх выпадках мае значэнне дэкларатыўнае, паясняючае, а не стварае і не парушае ніякага права. Таму выступленне ў суд у гэткай справе не з'яўляецца патрабаваннем, накіраваным да іншай асобы, а толькі просьбай выяснення існуючай праўнай сітуацыі, і ніякія тэрміны тут не іграюць ролі. Таму рашэнне суда трэба прызнаць за згоднае з абавязваючым законам.

Дарагое Сэрцайка!

Мне 15 год. Яму — 16. Пазнаёмілася я з ім на забаве ў суседняй вёсцы. І я і ён яшчэ вучыліся ў пачатковай школе. Аднак ён часта да мяне прыязджаў. Цяпер ён ужо скончыў пачатковую школу. А я ў восьмым класе. Але, «Сэрцайка», Міша забыў пра мяне і цяпер увогуле не прыязджае. А я яго моцна пакахала. Таму вось надумалася напісаць да цябе пісьмо, мо калі ты надрукуеш, Міша прачытае і вернецца да мяне. Мне не верыцца, што ён ужо мяне не кахае і забыўся пра мяне.

Памажы, дарагое Сэрцайка. За параду тваю буду табе моцна ўдзячна.

Ліля з Бельшчыны

Ліля! Здаецца мне, што ты памылілася ў ацэнцы Міхася. Відаць, Міхась лічыў вашае сяброўства вучнёўскім сяброўствам (хоць не пішаш, якія ж вы вялі дыскусіі — ці аб кніжках і школьных справах, ці аб складаных, незразумелых вам яшчэ праблемах дарослых людзей), таму мо кончыўшы пачатковую школу перастаў з табой сустракацца. Мо пайшоў вучыцца далей? А мо застаўся на гаспадарцы? І ў адным і ў другім выпадку — ты ўжо ж яму не сяброўка. Бо не верыцца мне, што хлапец у такім узросце (16 год!) можа думаць пра справы кахання (што часта здараецца ў дзяўчат, якія дарослеюць значна хутчэй), і таму, пэўна, Міхась забыў пра цябе. Ды і ты не павінна думаць аб такіх справах, ды яшчэ хадзіць на забавы дарослых (што ж на гэта твой выхавацель?). А ці ты, Ліля, падумала аб тым, што заканчваеш пачатковую школу і трэба табе цяпер вучыцца і думаць, што будзе далей, куды ісці вучыцца, што рабіць? Падумай лепш над гэтым, замест дурыць сабе галаву Міхасём.

Сэрцайка

Яшчэ раз у Махнатым

РАТУНКУ, ТОПІМСЯ!

Надыходзіць вясна. Сонца пачало мацней прыграваць, і з таючага снегу на двары паявілася вельмі многа вады. На вуліцах паявілася балота.

Яго не бракуе таксама і ў Махнатым. Найгорш гэтая справа выглядае на палявых дарогах (на дарозе за млыном і за школай). Тут таксама топіцца ў балоце і кіёск «Рух». «Возера» стаіць ля клуба і многіх сялянскіх сяліб. Вада часта пераплывае нават цераз брук. Часткова гэта вынікае з недагляду саміх сялян і дарожных улад. Таму звяртаемся да іх з просьбай аб змаганні з вадой, з гэтай небяспечнай для ўсіх стыхіяй.

КАБ БЫЛО ЗРУЧНЕЙ

Увосень дарожныя ўлады паклапаціліся аб пашырэнні некаторых адрэзкаў вуліцы ў Махнатым, а таксама і за вёскай. Гэта карысна перш за ўсё для шафёраў, якія цяпер без большых цяжкасцей могуць мінаць іншыя машыны і сродкі транспарту. Прыгажэйшы цяпер таксама знешні выгляд вёскі.

Янка з Махнатага

АЛЯКСЕЙ АЛЕСЮК

Плебісцыт выказаў, што найлепшым спартсменам нашай школы з'яўляецца Аляксей Алесюк.

Вучыцца ён у IV класе беларускага ліцэя ў Бельску Падляшскім. Добры з яго вучань і добры сябра. Дасканала іграе ён у валейбол і баскетбол. Выступае ў дружыне нашай школы і іграе ў бельскім клубе «Сполэм».

За свае поспехі ён атрымаў дыплом і кніжную ўзнагароду.

Міхась

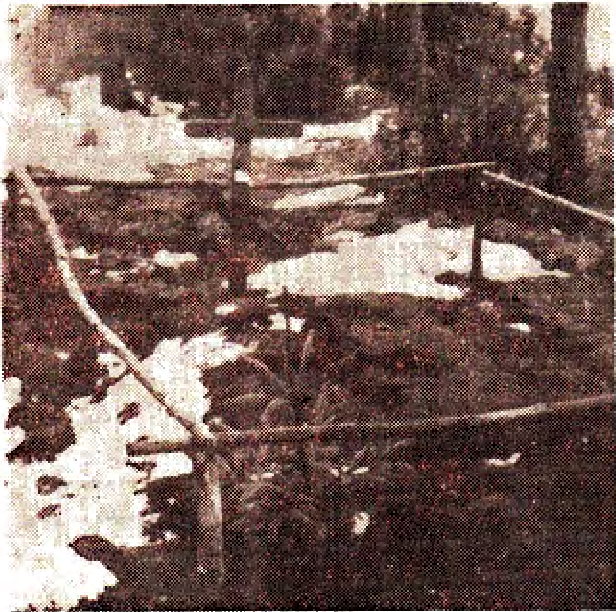
ЯНЫ БАРАНІЛІ РАДЗІМУ

Ціхі лес на ўзгорку, званым Меланіцкай горкай, ля вёскі Зубава прыпамінае плёскаўцам ваенны час. Тут калісьці загінулі тры партызаны. Яны мелі сваё заданне і прабіраліся ў адну вёску. На некалькі дзён затрымаліся ў Плёсках. Жыхар Дзмітры Іванюк кажа, што нават яму памагалі ў жнівах. Плёскаўцы не раілі ім ісці далей, але яны адказалі:

— Трэба бараніць радзіму на кожным кроку. Магчыма, што мы і не дачакаем вызвалення, але мы кроў праліваем за наш народ.

Гэта сказаўшы, адправіліся ў дарогу. І ў лесе на Меланіцкай горцы загінулі яны ад рэакцыі. Моладзь нашай вёскі пахавала трох партызан у супольнай магіле. Прозвішчаў іх ніхто не ведае. Ведаюць толькі, што былі гэта людзі, якім свабода народа была даражэй свайго жыцця. Былі гэта бясстрашныя людзі. Загінулі яны за нашу свабоду, за народную ўладу. Магілай апякуецца гарцэрская дружына імя Марыяна Бучка з Плёскаў.

Л. Леанюк

На здымку: Магіла загінуўшых партызан.
Фота аўтара

«Жыхары Луплянкі». Панастаўлялі вы каракуляў і думаеце, што зловіце нас на кручок. Не выйдзе! Трэба пры невыразных подпісах напісаць выразна імя і прозвішча, з дакладным адрасам. Зрэшты, гэту справу трэба накіраваць пад іншым адрасам, у адпаведную (рэсортную) ўстанову. Мы ніякіх пасадаў нікому не раздаем і нікога таксама з ніякіх пасад не знімаем.

Станіслаў Офман, Бельск. Наколькі мы разабралі, пытаеце вы, ці атрымалі мы ліст Мартынюка з Старога Беразова. Атрымалі, але не разабралі, што ён хоча. Ваш ліст таксама не можам расшыфраваць. Трэба пісаць ясна і выразна.

КІНО

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Кляшчэлі

„Francja naprzód" (franc.). 14—15. „Pod gwiazdą frygijską" (polski), 16—17. „Pustelnia Parmeńska" (franc.), 18—19.

Нараўка

„Ludzie i bestie" (radz.), cz.I i II, 15—19.

Нарва

„Prom" (polski), „Południk zero" (polski), 15—19.

Чыжы

„Jankes" (szwedzki), „Krwawa bajka" (jugosł.), 15—19.

Дубічы Царкоўныя

„Straszliwe skutki awarii telewizora" (czeski), „Spotkanie w „Bajce" (polski), 15—19.

Арэшкава

„Czerwony namiot" (radz.), 18—19.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі

„Niezawodni przyjaciele" (rumuński), „Spotkanie w Bajce" (polski), 15—19.

Орля

„Nad jeziorem" (radz.), 15—19.

Райск

„Na torze czeka morderca" (ang.), „Przeciw Wranglowi" (radz), 15—19.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі

„Wiryneja" (radz.) 14—15. „Uzurpatorzy" (węgierski), 16—17. „Hajducy kpt. Angela" 18—19.

Шудзялава

„ Pippi" (szwedzki), „Unkas-ostatni Mohikanin" (rumuński), 15—19.

Янаў

Kochana ciocia Sarika" (węgierski), 15—19.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Нурэц

„Hajducy kpt. Angela" (rumuński), 14—15. „Żyrafa w oknie" (czeski), 16—17. „Rzeczypospolita babska" (polski), 18—19.

Мельнік

„Zwierzęta" (franc.). 14—15. „Tylko jeden telefon" (węg.), 16—17. „Hajducy kpt. Angela" (rumuński), 18—19.

Мілейчыцы

„Manewry Dniepr" (radz.), 14—15. „Milion lat przed naszą erą" (franc.), 16—17, „Okruchy życia" (franc.), 18—19.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Сухаволя

„Kobieta wąż" (angl.), „Wraki" (polski), 15—19.

Новы Двор

„Nie wspominać o przyczynie śmierci" (jugosł.), „Pierścień księżnej Anny" (polski), 15—19.

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Telefony: red. naczelny 2-10-33, centrala 2-32-41 do 45. Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2,40 zł, kwartalnie — 7,20 zł, półrocznie — 14,40 zł, rocznie — 28,80 zł. Prenumeratę przyjmują wrzystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma. Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wronia 23. Nr konta PKO 1-6-100024. Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wronia 23.

BZGraf. Nakład 7216 T-3

Песенка пра дабрату

I я б хацеў начыстату
Пагаварыць пра дабрату,
Ды лепей прыйдзецца, відаць,
Старую прытчу нагадаць.

Калісьці дзесьці дабрата
Хадзіла ў выглядзе ката,
I вось чаго той добры кот
Дабіўся меней чым праз год.

Як зразумелі пацукі,
Што ў іх гуманны кот такі —
Спярша, адчуўшы дабрату,
Яны аб'елі хвост кату.

Пасля аднойчы на двары
Ушчэнт абгрызлі кіпцюры,
I засталася дабрата
Без кіпцюроў і без хваста.

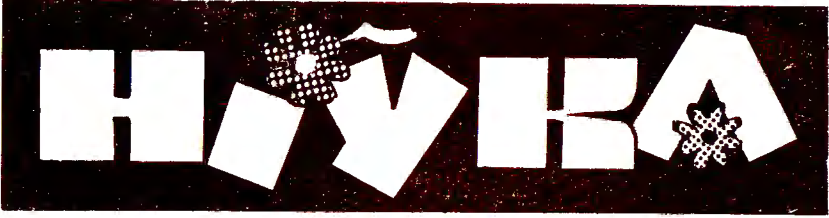
Тады ўсе мышы, пацукі
Пакралі з вышак кумпякі
I загулялі — будзь здароў!
Бо што ім кот без кіпцюроў?

Я прытчу ўспомніў тут знарок,
Бо ў ёй даецца мудры ўрок,
Што ў дабраты, мае сябры,
Павінны быць і кіпцюры!

Ніл Гілевіч

Усё людское нам не чужое.

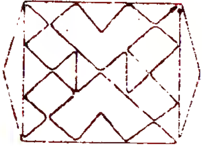

Талаваломка

2	4	3		1	2	3
	1	5		4	5	

Перамясціце цыфры, каб ад расстаноўкі іх з левага боку перайсці да расстаноўкі на правым. Які мінімальны лік перамяшчэння трэба зрабіць?

Адказ на заданне з папярэдняга нумара:

У ЗААПАРКУ

Прадстаўнік аднаго заапарку прыехаў у пустыню Сахару і пытаецца ў мясцовага паляўнічага:

— Як у Сахары злавіць льва?

— Трэба праз сіта прасеяць увесь пясок, і тады на дне застанецца леў.

НА ВАКЗАЛЕ

На вакзале адзін мужчына пытае ў бюро даведак:

«Як доўга ехаць ад Берліна да Лейпцыга?»

«Тры гадзіны», — адказвае яму служачы.

«Ад Лейпцыга да Берліна?»

«Не задавайце бязглуздых пытанняў! Гэта ж адно і тое ж!»

«Не, не заўсёды! Ад верасня да снежня тры месяцы, а ад снежня да верасня дзевяць месяцаў!»

У РЭСТАРАНЕ

— Мне вельмі прыемна, што вам падабаецца наша страва. Заказаце яшчэ?

— Хіба толькі паўпорцыі. Палавіну бульбіны і палавіну качкі.

У СУДЗЕ

Суддзя пытае ў падсуднага:

— Вас раней прыгаворвалі да турэмнага зняволення?

— Ніколі! — усклікнуў падсудны і зарыдаў.

— Ну-ну, не плачце, мой дарагі, зараз мы гэта выправім.

САБАКА

«Сёння ваш сабака брахаў усю ноч!»

«Не хвалюйцеся, ён высыпіцца ўдзень».

ПРАВЕРКА

Настаўнік піша некалькі англійскіх слоў на дошцы. Тут ён бачыць, што Павел на апошняй парце заснуў.

«Чаму ты спіш, Павел?» — пытае гучна настаўнік.

Павел хутка ўскоквае і адказвае: «Я чытаў у газеце артыкул аб вывучэнні замежных моў у сне і хацеў гэта на практыцы праверыць!»

Без слоў.

Гумар з барадою

Мужык ды Мар'я

Мужык з жонкаю вярталіся з базару. Вядома, мужык перад дарогаю заскочыў у шынок і добра перахапіў. За гэта жонка яго вельмі лаяла:

— Які ж ты гаспадар? Не паспела адвярнуцца, а ён ужо набраўся, як мачалка вады... Капейку пабярог бы...

— Ну, хопіць, Мар'я, ты ўжо дзесяты раз гэта гаворыш... Я ж не глухі...

— Лепей бы ты аслеп, то не пабег бы ў шынок...

— Ну, Мар'я, ну до ўжо...

— Я вось табе як докну!..

— Мар'я, калі не перастанеш, утаплюся...

— Глянула б я, як ты будзеш тапіцца, — з'едліва насміхалася жонка.

Якраз яны праязджалі рачулку. Мужык пацягнуў за лейцы «тыр-у-у-у» — і спыніў каня сярод рачулкі.

Жонка нешта забавілася, а мужык тым часам скок з воза, шапку кінуў на ваду, а сам пад воз.

Глянь жонка, а мужыка няма. Убачыла яна шапку на вадзе і ў чым была, у тым і шаснула ў ваду, лемантуючы:

— Ой ты, родненькі мой, а дзе ж ты, а на каго ж ты мяне пакінуў?

Мужык стаіць, сагнуўшыся пад возам, ды толькі пасмейваецца.

— Іва-а-анка, даражэнькі, даруй мне, вярніся!

Іван вылез з-пад воза.

— Чаго ты, дурніца, раскрычалася на ўсю губерню. Тут я!..

Мошэ Даян: — Гавары мацней — не чую!

СЫН

— Ах, сынок, лайдаком ты расцеш, гультаём! А ведаеш, колькі мне каштуе твая вучоба?

— Вось бачыш, тата. А я яшчэ не вельмі моцна вучуся.

НЕ РАЗГУБІЛАСЯ

Хлопец звяртаецца да незнаёмай дзяўчыны:

— Вы мне вельмі падабаецеся. Хацелася б пазнаёміцца бліжэй. Дзе мы маглі б сустрэцца?

— Заўтра каля загса.

ЛАГІЧНЫ АДКАЗ

Жонка сярдзіта пытаецца ў мужа:

— Скажы ты мне, адкуль на кухні столькі пустых бутэлек?

— А хіба я ведаю? Ты ж сама знаеш, што я пустых бутэлек не купляю.

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе Елі Дудзік і Рэні Харкевіч са Слабодкі, Гайнаўскага павету, змяшчаем рускую песню:

Расцветай, Сибирь!

Слова Э. Иодковского
Музыка В. Мурадели

Веет свежестью
Ночь сибирская,
Собрались друзья у костра...
Ты навеки нам
Стала близкою,
Величавая Ангара.

Дом родимый свой
У Москва-реки
Мы оставили навсегда,
Чтобы здесь, в тайге,
Встали фабрики,
Встали новые города.

Всё мне дорого
В новом городе,
Где увидел взгляд милых глаз.
Возмужала здесь
Наша молодость,
Здесь любовь у нас родилась.

Не пугает нас
Непогодина,
Не замёрзнем мы за рулём.
Расцветай, Сибирь,
Наша Родина,
Та, что матерью мы зовём!

Нет, с Сибирью мы
Не расстанемся,
Вера юности горяча,
В золотых огнях
Гидростанции
Пусть живёт мечта Ильича!

НЕ ЗАЎСЁДЫ

«Скажыце, пан доктар, ці заўсёды вам удаецца без болю рваць зубы?» — зацікаўлена пытае пацыент.

«Не, не заўсёды. Учора я вывіхнуў пры гэтым сабе руку».

ДАЎГІ

— Што з табой, Васіль?

— Даўгі мяне мучаць.

— Што, не можаш з іх вылезці?

— Не, далей не магу залезці.

— Купіў вось калошы нейкай новай моды.

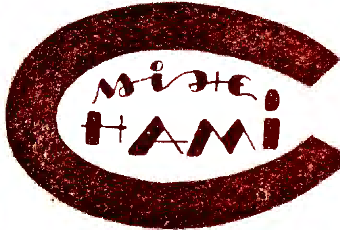

ТАЙНА УНІКАЛЬНАГА КАНВЕРТА

На канверце дзве аднапенсавыя маркі вострава Маўрыкія. У канверце знаходзіцца пісьмо, напісанае ў 1850 годзе жонкай губернатара вострава Маўрыкія лэдзі Гом Томасу Жэрому ў Бамбей. Прыбыўшы ў Індыю, пісьмо не застала адрасата, і, згодна з мясцовымі паштовымі правіламі, яно праляжала ў архіве паштовай канторы звыш 40 гадоў. У 1897 годзе адзін англійскі філатэліст знайшоў пісьмо на бамбейскім базары і набыў яго за 50 фунтаў стэрлінгаў. На працягу наступных 20 гадоў канверт, так і не раскрыты, пабываў у некалькіх англійскіх калекцыях. У 1917 годзе ён перайшоў да вядомага амерыканскага філатэліста А. Ліхтэнштэйна, у калекцыі якога захоўваўся больш чым паўстагоддзя.

У 1969 годзе канверт з дзвюма ружовымі «Маўрыкіямі» звонку і таямнічым пісьмом лэдзі Гом унутры выклікаў азартныя торгі на аўкцыёне. Паядынак вялі два прэтэндэнты: упаўнаважаны вядомага японскага калекцыянера Канаі Хірукі і гандляр маркамі з Новага Арлеана Раймонд Вэйл. Апошняе слова засталося за Вэйлам, які даваў за канверт да 380 тысяч долараў.

Пасля аўкцыёна журналісты звярнуліся да новага ўладальніка унікальнага канверта з пытаннем: ці не збіраецца ён распячатаць канверт і прачытаць таямнічае пісьмо лэдзі Гом? Р. Вэйл адказаў, што такую магчымасць ён прадставіць таму, хто заплаціць яму больш высокую суму, якая задавальняла б яго.

Ён не ведаў, дзе яму давядзецца ўпасці, таму заўсёды насіў з сабою салому.